

SAVONIA

OPINNÄYTETYÖ - AMMATTIKORKEAKOULUTUTKINTO
SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALA

LAPSEN KOKEMUS KOULUN ALOITTAMISESTA PITKÄLAHDEN KOULUSSA

TEKIJÄ:

Eetu Toivola

Koulutusala Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala	
Tutkinto-ohjelma Sosionomin tutkinto-ohjelma	
Työn tekijä(t) Eetu Toivola	
Työn nimi Lapsen kokemus koulun alusta Pitkälahden koulussa	
Päiväys 22.11.2020	Sivumäärä/Liitteet 41/5
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani(t) Kuopion kaupunki, Pyörön koulu	
Tiivistelmä Lapsen oikeus ilmaista oma mielipiteensä ja kokemus itseään koskevissa asioissa on mainittu mm. YK:n lasten oikeuksissa ja Suomen perustuslaissa. Jokaisella lapsella on yksilöllinen kokemus ja sen syntyyn vaikuttavat yksilölliset tavat kokea asioita. Koulun aloittaminen on lapselle merkittävä ja ainutlaatuinen uusi tilanne. Kokemuksella koulun alusta, on merkittävä vaikutus lapsen innolle ja halulle oppia sekä kehittyä. Opinnäytetyössä selvitettiin ja tuotiin esille lapsen kokemusta koulun alusta Pitkälahdenkoulussa. Lapsen kokemusta selvitettiin teemahaastattelun avulla. Haastattelu toteutettiin keväällä 2020 ja haastatteluun osallistui 7 lasta Pitkälahdenkoulun 1B luokalta. Haastattelussa lapset kuvasivat omaa kokemustaan esikoulusta ensimmäisen luokan kevääseen asti. Suurin osa lapsista kuvasi jännittäneensä koulun alkua. Jännittämisen syyksi lapset kertoivat epätietoisuuden siitä, mitä koulussa tehdään ja millaista siellä on. Lapsien kokemuksien mukaan koulu ja opiskelu on helpottunut kouluvuoden aikana, sekä koulussa oleminen ei jännittänyt enää kouluvuoden lopussa. Luokka ja opettaja olivat lasten mielestä mukavat. Luokassa vallitsi hyvä ryhmähenki ja yhdessä tekemisen tunnelma. Kaikki lapset kertoivat saaneensa uusia kavereita luokasta. Lapsen kokemus koulun alusta oli haastattelun perusteella varsin positiivinen. Pitkälahden koulussa on onnistuttu luomaan yhdessä tekemisen tunnelmaa. Jatkossa koulun tulee kiinnittää huomioita esikoulusta kouluun siirtymisen vaiheeseen. Koulun tulisi kehittää mallia, kuinka koulun alun jännitystä voisi vähentää ja saada lapsille enemmän tietoa koulun arjesta.	
Avainsanat Lapsen kokemus, koulun alku, Kuopion Kaupunki	

Field of Study Social Services, Health and Sports	
Degree Programme Degree Programme in Social Services	
Author(s) Eetu Toivola	
Title of Thesis A Child's Experience from the Beginning of School at Pitkälähti School	
Date 22.11.2020	Pages/Appendices 41/5
Client Organisation /Partners City of Kuopio/ Pyörö school	
Abstract The child's right to express his or her own opinion and experience in matters concerning himself or herself is mentioned e.g. in Unites Nation`s Rights of the Child and in the Finnish Constitution. Every child gains an individual experiences and their development is influenced by many things. Starting school is a significant experience and its birth is influenced by individual ways of experiencing things. The experience from the beginning of school has a significant effect on the child's enthusiasm and desire to learn and develop. In this thesis the child's experience from the beginning of school at Pitkälähti School was investigated and reported. The child's experience was investigated through a thematic interview. The interview was conducted in the spring of 2020 and seven children from Pitkälähti School's Class 1B participated in the interview. In the interview, the children described their own experiences from preschool to first grade spring. Most of the children described that they were nervous about starting school. The reason for the excitement was that the children said they were unaware of what was being done at school and what it was like there. According to the children's experience, school and studying became easier during the school year, and being in school no longer made them nervous at the end of the school year. The class and the teacher were nice with the children`s opinion. There was a good group spirit and the feeling of working together in class. All children said they made new friends in class. The children's experience from the beginning of school were quite positive based on the interview. Pitkälähti School has succeeded in creating an atmosphere of working together. In the future, the school should pay attention to the stage of transition from pre-school to school. The school should develop a model for how to reduce the children`s experience of being nervous at the beginning of school and provide children more information about everyday school life.	
Keywords Child's experience, beginning of school, city of Kuopio	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	KASVUN POLKU VARHAISKASVATUKSESTA KOULUUN	6
2.1	Lapsen kasvun ja oppimisen polku	6
2.2	Kasvun ja oppimisen polun arvoperusta.....	7
2.3	Kasvun ja oppimisen polun oppimiskäsitys.....	10
2.4	Koulukypsyys ja vaadittavat taidot	12
3	LAPSEN KOKEMUS JA OSALLISUUDEN MERKITYS	14
3.1	Kokemuksen muodostuminen	14
3.2	Osallisuuden merkitys lapselle	15
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	17
4.1	Tutkimus aiheen syntyminen	17
4.2	Tutkimuskysymys ja -tavoite.....	18
4.3	Tutkimusmetodi	19
4.4	Tutkimuksen osallistujat	20
4.5	Aineiston analyysi	21
5	TUTKIMUKSEN TULOKSET	23
5.1	Haastattelu aineisto	23
5.2	Aineiston analyysin tulokset.....	25
6	TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS.....	28
7	POHDINTA.....	31
	LÄHTEET	35
	LIITE SAATEKIRJE	38
	LIITE HAASTATTELULUPA.....	39
	LIITE HAASTATTELURUNKO	40
	LIITE TUTKIMUSLUPA.....	41
	LIITE ESIMERKKI AINEISTON ANALYYSISTÄ.....	42

1 JOHDANTO

Tämän tutkimuksen avulla haluttiin selvittää, miltä koulun alku ajatuksena lapsesta tuntui ja millaisia tuntemuksia ensimmäinen kouluvuosi on tuonut lapselle alussa: Millainen kokemus lapselle on syntynyt koulun alusta. Tutkimuksen tavoite, oli tuoda lapsen kokemus esille perusopetuksen järjestäjälle, jotta koulun alkua voidaan kehittää lapsen näköiseksi ja osallisuutta tukevaksi.

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen 12.artikla velvoittaa valtioita takaamaan lapselle mahdollisuuden muodostaa oman näkemyksen ja mahdollisuuden ilmaista oman mielipiteen kaikissa häntä koskevilla asioissa (Sops 29-60/1991, 12 §). Lapsen mahdollisuudet ilmaista oma mielipiteensä ja kokemukset ovat vielä tänäkin päivänä rajalliset. Opinnäytetyöllä mahdollistan lasten oman äänen ja kokemusten esille tulon. Tavoitteenani opinnäytetyöllä on tuoda esille lasten arvokas asiantuntijuus omassa elämässään.

Peruskoulun aloittaminen muuttaa lapsen arkipäivän täysin erilaiseksi kuin se on aiemmin ollut. Oppimiselle luodaan pohja ja edellytykset varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa (Opetushallitus 2018, 18). Koulun aloittaminen kuitenkin eroaa varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta, koulun aloittaminen vaatii lapselta itsenäisyyttä ja oppimisen taitoja. Muutoksena lapsen elämälle koulun alku on suuri ja siksi halusin tutkimuksella tuoda lapsen kokemuksen esille koulun alusta.

Koulupäivä, matkat ja kotitehtävät rytmittävät lapsen päivän aivan eri tavalla kuin aikaisemmin. Lisäksi oppiminen on keskilapsuuden keskeinen kehitystehtävä. Lapsi on aktiivinen ympäristöntutkija ja kokeilija, ihmettelijä ja uuden oppija. Keskilapsuudessa oppiminen vaatii kiinnostusta lapsen aiempiin kokemuksiin ja lapsen omaa aktiivisuutta ja mielenkiintoa. Opetuksessa tulee huomioida lapsen mielenkiinnonkohteet, tukea lapsen aktiivista oppijuutta ja huomioida jokaisen erityispiirteet. (Ahonen ym. 2014, 2.)

Koulun alun kokemukseen vaikuttavat lapsen aiemmat kokemukset varhaiskasvatuksesta ja esiopetuksesta. Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus luovat lapselle johdonmukaisen polun elinikäiselle oppimiselle (Opetushallitus 2019, 19). Varhaiskasvatuksesta alkaneen oppimisen polun aikana lapsen yksilöllisiä vahvuuksia ja tuen tarpeita on selvitetty sekä huomioitu oppimisen tukemisessa. Oppimisessa painotetaan lapsen aktiivista toimijuutta ja hänen mielenkiinnonkohteita.

2 KASVUN POLKU VARHAISKASVATUKSESTA KOULUUN

Seuraavissa luvuissa käyn läpi lapsen kasvun polkua varhaiskasvatuksesta kouluun. Lapsen yksilöllisellä kasvun polulla on merkittävä vaikutus lapsen elinikäiselle oppimiselle ja siihen millainen kokemus lapselle syntyy kasvamisesta ja oppimisesta. Lapsen tavoitteellinen kasvun ja oppimisen polku muodostuu varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen tavoitteellisesta polusta. Esittelen näiden polun toimijoiden tavoitteet, arvoperustan ja oppimiskäsityksen jotka kaikki vaikuttavat lapsen yksilöllisen kokemuksen muodostumiseen oppimisesta.

Lapsen oppiminen kiinnittyy vahvasti ympäröivään kulttuuriin ja sosiaaliseen yhteisöön. Yhteisöllä ja kasvuympäristöllä on merkittävä vaikutus lapsen kasvuun ja oppimiselle. Lapsen tiedot ja identiteetti rakentuu hänen kokemuksestaan osallistumisesta yhteisön toimintaan. (Koivula, Siippainen, Eerola-Pennanen 2017, 2.) Lapsen oppiminen ja kasvaminen alkaa jo pienestä lapsesta asti. Varhaiskasvatuksessa luodaan yhdessä perheen kanssa oppimisen edellytykset ja ilmapiiri, jolla on tärkeä merkitys lapsen oppimiselle. Yhteistyössä vanhempien ja lähiverkoston kanssa varhaiskasvatuksessa tuetaan lapsen aktiivista toimijuutta ja oppimista.

Esiopetus kuuluu perusopetuslain mukaan oppivelvollisuuteen ja kaikki lapset osallistuvat siksi vuoden kestävään esiopetukseen (Perusopetuslaki 1998, 26a§). Esiopetuksen tarkoitus on tarjota lapselle oppimisen edellytykset ja tunnistaa lapsen yksilölliset tuen tarpeet. Varhaiskasvatuksesta esiopetuksen kautta perusopetukseen on tavoitteena luoda lapselle pohja elinikäiselle oppimiselle. Elinikäinen oppiminen syntyy oppilaan halusta oppia ja kehittyä, sekä hänen aktiivisesta toimijuudesta.

2.1 Lapsen kasvun ja oppimisen polku

Varhaiskasvatus, esi- ja perusopetus muodostavat tavoitteellisen kasvun ja oppimisen polun. Jokaiselle lapselle syntyy ja kehittyy elämän varrella yksilöllinen kasvun ja oppimisen polku. Näiden toimijoiden muodostaman kokonaisuuden tavoite on tarjota lapselle taidot ja mahdollisuus muodostaa omanlainen oppimisen polku. Kasvun ja oppimisen polulla luodaan perusta elinikäiselle oppimiselle. Polun eri vaiheella on merkittävä vaikutus siihen millainen kokemus lapselle syntyy oppimisesta ja kasvamisesta. Tässä luvussa esittelen tarkemmin kasvun ja oppimisen polun muodostumista ja sen tavoitteita sekä tapaa toteuttaa sitä.

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat yhdessä kokonaisuuden joka mahdollistaa lapselle johdonmukaisen kasvun ja oppimisen polun sekä muodostaa perustan elinikäiselle oppimiselle (Opetushallitus 2018, 19). Varhaiskasvatus lain mukaan varhaiskasvatuksen tavoite on edistää jokaisen lapsen kokonaisvaltaista kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä ja edistää elinikäistä oppimista (Varhaiskasvatuslaki 2018, 3§). Varhaiskasvatuksessa luodaan pohja lapsen taidoille oppia ja kasvaa itsenäiseksi sekä aktiiviseksi oppijaksi. Elinikäinen oppiminen alkaa lapsen syntymisestä, polku varhaiskasvatuksesta peruskouluun muodostavat lapselle tavoitteellisen kokonaisuuden oppia ja kasvaa itsenäiseksi yksilöksi.

Esiopetus on osa varhaiskasvatusta mutta sen toimintaa säätelee perusopetuslaki. Opetushallituksen antamat esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet määräys, ohjaa esiopetuksen järjestäjää paikallisen esiopetusta suunnitelman laatimisessa. (Opetushallitus 2016b, 8.) Perusopetuslain mukaan

esiopetus on osa varhaiskasvatusta ja sen tavoitteena on parantaa lapsen oppimisedellytyksiä (Perusopetuslaki 1998, 2§). Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tavoitteena on muodostaa yhtenäinen kokonaisuus jossa lapsi voi oppia ja kasvaa kohti elinikäisen oppimisen polkua.

Varhaiskasvatuksen perusteissa on määritelty oppimisen alueet, jotka määrittelevät pedagogisen toiminnan tavoitteet ja sisällöt. Oppimisen alueet on ryhmitelty viideksi erilliseksi kokonaisuudeksi esiopetussuunnitelman perusteiden mukaan. Oppimisen alueet ovat nimeltään kielten rikas maailma, ilmaisun monet muodot, minä ja meidän yhteisömme, tutkin ja toimin ympäristössäni ja kasvan, liikun ja kehitys. (Opetushallitus 2016b, 30-38.) Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen oppimisen alueet ovat määritelty samanlaisiksi huomioiden lapsen kehitystason. Tarkoitus on muodostaa yhtenäinen ja lapselle mieluinen jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen. Jatkumo mahdollistaa lapsen elinikäisen oppimisen sekä kasvun itsenäiseksi toimijaksi.

Yhteistyöllä varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen välillä tavoitellaan johdonmukaista lapsen kasvun ja oppimisen jatkumoa. Yhteistyöllä parannetaan toiminnan ja opetuksen laatua sekä lisätään lasten ja vanhempien osallisuutta. Esiopetukseen ja kouluun siirtyminen ovat lapselle tärkeitä elämän vaihteita. Siirtymien onnistumisella on suuri merkitys lapsen hyvinvoinnille ja turvallisuuden tunteelle sekä oppimisedellytyksille. Yhteistyön tavoitteena on siirtää lapsen oppimisen ja opilashuollon kannalta keskeinen tieto yksiköstä toiseen. (Opetushallitus 2016b, 24-26.) Yhteistyö eri toimijoiden välillä on ensisijaisen tärkeää, jotta lapsi saa jokaisessa paikassa hänen tarvitsemansa tuen ja mahdollisuuden kokea kuulumista uuteen ympäristöön. Siirtymät ovat lapsille aina uusia ja jännittäviä. Tutustumiset uuteen paikkaan ja tuttujen aikuisten mukana oleminen tekevät siirtymistä helpompia lapsille. Tiedon siirtäminen yksiköstä toiseen mahdollistaa lapselle parhaan mahdollisen oppimisen ja kasvun tukemisen.

2.2 Kasvun ja oppimisen polun arvoperusta

Tässä luvussa esittelen varhaiskasvatuksen, perus- ja esiopetuksen arvopohjaa sekä sen merkitystä lapselle.

Arvoperusta on kantava pohja ja kulmakivi toiminnalle. Toiminta rakennetaan arvoperustan ympärille ja kaiken toiminnan tulee olla arvopohjan mukaista. Arvoperusta ohjaa toiminnan järjestämistä ja mahdollistaa kaikkien työntekijöiden yhteisen suunnan. Arvot voidaan nähdä vastaavan kysymyksiin hyvästä ja pahasta, mitä tulee puolustaa ja vahvistaa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arvoperustaan sisältyy ajatus sivistyksestä ja taidosta pohtia, mikä on elämässä tärkeää. Taidosta kohdata elämän ristiriitoja eettisesti ja myötämielisesti. Sivistykseen kuuluu taidot toimia eettisesti ja rohkeus puolustaa hyvää. (Halinen ym. 2006, 1.) Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa, esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa on kaikissa määritelty arvoperusta. Kaikkien arvopohja poikkeaa hieman toisistaan ja ottaa huomioon lapsen kehitystason. Läpileikkaavaksi arvoksi kaikille voi kuitenkin nähdä ajatus jokaisen lapsen ainutlaatuisuudesta ja sen arvostamisesta, sekä lapsen oman itsenäisen kasvun tukemista kohti aktiivista kansalaisuutta.

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa arvopohjan tärkeimmäksi yleisperiaatteiksi on määritelty lapsen edun ensisijaisuus, oikeus hyvinvointiin, huolenpitoon ja suojeluun, lapsen yhdenvertainen ja

tasa-arvoinen kohtelu, lapsen mielipiteen huomioinen ja lapsien syrjintäkielto. Lisäksi on määritelty kuusi pääotsikkoa jonka alle on tarkemmin avattu millaiselle arvopohjalle varhaiskasvatusta rakennetaan.

Lapsuuden itseisarvo otsikon mukaan, varhaiskasvatuksessa jokainen lapsi tulee nähdä ainutlaatuisena ja arvokkaana yksilönä. Varhaiskasvatuksen tehtävä on edistää lasten oikeutta hyvään ja turvalliseen lapsuuteen. Kaikilla lapsilla varhaiskasvatuksessa on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi, huomioidetuksi ja ymmärretyksi omana itsenään ja yhteisön jäsenenä. Ihmisenä kasvaminen otsikon alla määritellään, että varhaiskasvatus perustuu elämän, kestävän elämäntavan ja ihmisoikeuksien kunnioittamiseen ja ihmisarvon loukkaamattomuuteen. Lasta tuetaan kasvussa kohti ihmisyyttä jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Kiusaamista, rasismia ja väkivaltaa ei hyväksytä missään muodossa keneltäkään. (Opetushallitus 2018, 21-22.)

Otsikon alla lapsen oikeudet määritellään, että jokaisella lapsella on oikeus ilmaista itseään, mielipiteitään ja ajatuksiaan. Lapsilla on oikeus leikkiin ja oppimiseen sekä oman itsensä ja identiteetin rakentamiseen. Kaikilla on oikeus yhteisöllisyyteen ja ryhmään kuulumiseen. Yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus otsikon alla määritellään, että varhaiskasvatus edistää suomalaisen yhteiskunnan demokraattisia arvoja. Keskeisiä arvoja on yhdenvertaisuus, tasa-arvo ja moninaisuus. Lapsilla tulee olla mahdollisuus kasvaa itsenäiseksi ja tehdä valintoja sukupuolesta, syntyperästä, kulttuuri-taustasta tai muista henkilöön liittyvistä syistä riippumatta. (Opetushallitus 2018, 21-22.)

Perheiden monimuotoisuus arvona käsittää ammatillisen, avoimen ja kunnioittavan suhtautumiseen monimuotoisiin perheisiin ja katsomatta heidän kulttuuri- tai uskontotaustaa. Jokaista lasta tuetaan perhesuhteiden ja perheidentiteetin luomisessa, jotta jokainen voi kokea perheensä arvokkaaksi. Terveellinen ja kestävä elämäntapa varhaiskasvatuksen arvoissa, tarkoittaa pyrkimystä ohjata lasta kohti terveitä ja hyvinvointia edistäviä elämäntapoja. Varhaiskasvatuksessa noudatetaan kestävän elämän periaatteita, jotka pitävät sisällään sosiaalisen, kulttuurisen, taloudellisen ja ekologisen ulottuvuuden. Kaikille lapsille tarjotaan mahdollisuus kehittää tunteita ja eettistä ajattelua. (Opetushallitus 2018, 21-22.)

Varhaiskasvatuksen arvoissa korostuu lapsen oikeus leikkiin ja itsenäiseen kasvamiseen. Jokainen lapsi saa olla oma itsensä ja muodostaa oman identiteetin, jokainen on arvokas ja ainutlaatuinen. Varhaiskasvatuksen tehtävänä on kasvattaa lasta yhdessä vanhempien kanssa kohti aktiivista ja oman identiteetin omaavaa yksilöä. Lapsilla on oikeus kokea ja harjoitella uusia asioita sekä tunteita turvallisessa ympäristössä. Jokainen nähdään yksilönä ja heitä kohdellaan tasa-arvoisena, perheiden tausta ja monimuotoisuus nähdään rikkautena.

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa arvoperusta muodostuu käsityksestä lapsuuden itseisarvoisesta merkityksestä. Jokainen lapsi on ainutlaatuinen ja arvokas omanlainen yksilö. Jokaisella on oikeus tulla kuulluksi, nähdyksi ja ymmärretyksi yksilönä sekä yhteisön jäsenenä. Kaikilla on oikeus oppia ja rakentaa omaa käsitystä itsestään ja maailmasta. Lasten aiemmat kokemukset ovat osa heidän oppimisen polkua ja jokaisella on oikeus oppia leikkien sekä iloita oppimistaan. (Opetushallitus 2016b, 15.)

Lapset osallistuvat oppimisympäristöjen rakentamiseen, suunnitteluun ja arviontiin. Kaikkien erilaisuutta ja tapoja oppia arvostetaan, sekä jokaisen mielipidettä pidetään tärkeänä. Palaute lapsille annetaan kannustavasti ja rohkaistaan yhdessä tekemiseen sekä yhteisöllisyyteen. Kaikilla on oikeus ilmaista itseään, käsitellä tunteita ja ristiriitoja, sekä oppia ja kokeilla uusia asioita. (Opetushallitus 2016b, 15.)

Yhteistyö lasten huoltajien kanssa auttaa turvaamaan lasten hyvinvoinnin ja esiopetuksen henkilöstö kohtaa avoimesti ja kunnioittavasti kaikenlaiset perheet, katsomatta heidän taustojaan. Esiopetuksessa noudatetaan kestävästä elämäntavasta periaatteita ja huomioidaan sen sosiaaliset, kulttuuriset, taloudelliset ja ekologiset ulottuvuudet. Opetus on puoluepoliittisesti, uskonnollisesti ja katsomuksellisesti sitoutumatonta. (Opetushallitus 2016b, 15.)

Esiopetuksen arvopohjassa korostetaan oikeutta oppia ja erilaisten oppimistapojen kunnioittamista. Lapsia opetetaan pohtimaan ja katsomaan maailmaa monesta näkökulmasta sekä rakentamaan omaa identiteettiä. Tunteiden ja erilaisten ristiriitojen ilmaisemista sekä kokeilemistä tuetaan. Erilaisuus ja tasa-arvoisuus ovat tärkeimpiä arvoja. Kaikki toiminta on sitoutumatonta ja tähtää lapsien itsenäisen ajattelun kehittämiseen, lasten tulee itse oppia ja kokeilla. (Opetushallitus 2016a, 15-16.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa arvopohjan määrittely on jaettu neljän alaotsikon alle. Ensimmäinen alaotsikko on nimeltään oppilaan ainutlaatuisuus ja oikeus hyvään opetukseen. Otsikon alla määritellään perusopetuksen perustuvan käsitykseen lapsuuden itsearvoisuudesta. Käsitteksen mukaan, jokainen oppilas on ainutlaatuinen ja arvokas omanlainen yksilö. Jokaisella yksilöllä on oikeus kasvaa itsenäiseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseneksi. Kasvun tukemiseksi jokaisella yksilöllä on oikeus saada yksilöllistä tukea ja kokemus siitä, että häntä kuunnellaan ja arvostetaan sekä kokea osallisuutta. Oikeus osallisuuteen tarkoittaa mahdollisuutta rakentaa ja vaikuttaa yhteisön toimintaan sekä hyvinvointiin. (Opetushallitus 2016a, 15-16.)

Oikeus hyvään opetukseen ja onnistumiseen koulutyössä mahdollistaa oppilaalle yksilöllisen polun luoda oman identiteetin, ihmiskäsityksen, maailmankuvan ja paikkansa maailmassa. Perusopetuksella luodaan pohja elinikäiselle oppimiselle, läpi elämän kestävä oppiminen ja kehittyminen on tärkeä osa hyvän elämän rakentamista. (Opetushallitus 2016a, 15-16.)

Ihmisyys, sivistys, tasa-arvo ja demokratia otsikon alla määritellään perusopetuksen keskeiseksi tehtäväksi tukea yksilön kasvua ihmisyyteen, jota kuvaa pyrkimys totuuteen, hyvyteen ja kauneuteen sekä oikeudenmukaisuuteen ja rauhaan. Sivistys on taitoa ratkoa arvoristiriitoja eettisesti ja rohkeutta puolustaa hyvää. Sivistynyt ihminen pyrkii jokaisessa tilanteessa toimimaan oikein itseään, toisia ihmisiä ja ympäristöä kohtaan. Perusopetuksessa kunnioitetaan elämää ja ihmisoikeuksia sekä pyritään puolustamaan ihmisarvon loukkaamattomuutta. Opetuksen tavoite on edistää hyvinvointia, demokratiaa ja aktiivista toimijuutta kansalaisyhteiskunnassa. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo tavoite ohjaavat opetuksen kehittämistä. Tasa-arvotavoitteen tarkoitus on edistää taloudellista, sosiaalista, alueellista ja sukupuolten tasa-arvoa. Opetusta ei saa missään tilanteessa käyttää kaupallisen vaikuttamisen kanavana ja opetuksen tulee olla uskonnollisesti, katsomuksellisesti ja puoluepoliittisesti sitoutumatonta. (Opetushallitus 2016a, 15-16.)

Kulttuurinen moninaisuus rikkautena otsikon alla määritellään perusopetuksen rakentuvan moninaiselle suomalaiselle kulttuuriperinnölle, joka on muotoutunut erilaisten kulttuurien vuorovaikutuksessa. Opetus tukee yksilön omaa kulttuuri-identiteetin rakentamista ja pyrkimystä kasvaa aktiiviseksi toimijaksi omassa yhteisössään sekä kulttuurissaan. Tavoitteena on vahvistaa yksilön luovuutta, kiinnostusta toisia kulttuureja kohtaan, kulttuurien välistä ja sisäistä vuoropuhelua sekä luoda pohjaa kulttuurisesti kestäväälle kehitykselle. Perusopetus luo pohjan ihmisoikeuksien kunnioittamiselle ja rohkaisee toimimaan myönteisten muutosten puolesta sekä kasvattaa yksilöä kohti maailmankansalaisuutta. (Opetushallitus 2016a, 15-16.)

Kestävän elämän tavan välttämättömyys otsikon alla määritellään, että ihminen on osa luontoa ja täysin riippuvainen ekosysteemin elinvoimaisuudesta sekä tämän asian ymmärtämisen keskeisyydestä ihmisen kasvamisessa. Kestävä kehitys ja ekososiaalinen sivistys nähdään keskeisenä osana sivistystä. Ekososiaalisen sivistyksen tavoitteena on luoda elämäntapa ja kulttuuri, jonka tehtävänä on vaalia ihmisarvon loukkaamattomuutta, ekosysteemin moninaisuutta ja ymmärtää ilmastonmuutoksen vakavuus sekä pyrkiä toimimaan kestävästi. Kestävä kehitys sisältää ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen ulottuvuuden. (Opetushallitus 2016a, 15-16.)

Perusopetuksen arvoperustassa korostuu pyrkimys kasvattaa itsenäisiä ja aktiivisia kansalaisia. Tavoitteena on tarjota jokaiselle yksilölle mahdollisuus ja keinot kasvaa omaksi itse ajattelevaksi yksilöksi. Opetuksessa korostetaan asioiden monimuotoisuutta, ristiriitojen ratkaisemista ja pyrkimystä toimia aina oikein. Tasa-arvo ja toisten kunnioittaminen ovat keskeisiä asioita arvopohjassa, jokaisen erilaisuutta tulee tukea ja kannustaa rakentamaan omaa identiteettiä.

2.3 Kasvun ja oppimisen polun oppimiskäsitys

Tässä luvussa esittelen varhaiskasvatuksen, perus- ja esiopetuksen oppimiskäsitystä sekä sen merkitystä lapselle. Oppimiskäsitys luo taustateorian ja ajatuksen oppimisen järjestämiseen. Oppimiskäsitys määrittelee opetuksen järjestäjälle tausta-ajatuksen lapsen oppimisesta ja tavasta toteuttaa opetusta parhaalla mahdollisella tavalla.

Oppiminen on keskeinen tehtävä elämässä ja se jatkuu läpi elämän. Oppiminen on vuorovaikutteista ja se tapahtuu vuorovaikutuksen kautta. Oppiminen onkin tärkeä osa hyvän elämän rakentamista osana yhteisöä. (Halinen ym 2016, 1.) Oppimiskäsitys on määritelty varhaiskasvatuksen-, esiopetuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa. Oppimiskäsitys poikkeaa näissä hieman toisistaan, mutta kaikissa lapsi nähdään aktiivisena toimijana ja tärkeänä ainutlaatuisena osana yhteisöä.

Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteet on laadittu oppimiskäsityksen ympärille, jonka mukaan lapset kasvavat, kehittyvät ja oppivat vuorovaikutuksessa muiden ihmisten sekä lähiympäristön kanssa. Oppimiskäsityksen mukaan lapset on synnynnäisesti uteliaita, haluavat oppia, kerrata ja toistaa asioita sekä heidät nähdään aktiivisina toimijoina. Oppimista tapahtuu kaikkialla ja se on kokonaisvaltaista. Tiedot, taidot, toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset, kieli ja ajattelu muodostavat kokonaisuuden lapsen oppimisessa. Lapset oppivat mm. leikkien, havainnoiden ympäristöä ja tutkien. Leikki on lasten oppimiselle merkityksellistä, se motivoi lasta ja tuottaa iloa sekä samalla lapsi oppii taitoja sekä omaksuu uutta tietoa. (Opetushallitus 2018, 21-22.)

Oppimisen lähtökohtana pidetään lasten aiempia kokemuksia, heidän mielenkiinnon kohteita ja osaamista. Uusilla opittavilla asioilla tulee yhteys lasten kehittymisen valmiuksiin ja kokemusmaailmaan sekä kulttuuriseen taustaan. Vuorovaikutus ja myönteiset tunnekokemukset sekä turvallisuuden tunne luo pohjan lasten oppimiselle. Kokemus osallisuudesta ja yhteisöön kuulumisesta ovat tärkeitä kulmakiviä lapsen oppimiselle. Tavoitteellinen ja sopivan haastava toiminta luo lapselle innostuksen oppia lisää. (Opetushallitus 2018, 21-22.)

Varhaiskasvatuksen suunnitelman perusteiden oppimiskäsityksessä korostuu lapsen ominainen halu oppia ja kasvaa. Oppimiskäsityksen mukaan jokaisella lapsella on tarve ja halua oppia uutta, henkilöstön tehtävä on innostaa ja kannustaa lasta oppimiseen. Lasten mielenkiinnon kohteet ja kokemukset nähdään voimavarana ja innoittajana uuden oppimiselle. Leikki on välttämätön osa lapsen oppimista ja mielenkiinnon kohteiden muodostamista. Lasta kannustetaan leikkimään ja oppimaan uutta turvallisessa ympäristössä. Jokaisella tulee olla mahdollisuus ilmaista oma mielipiteensä ja vaikuttaa yhteisön toimintaan, kaikilla on oikeus kokea osallisuutta. (Opetushallitus 2016b, 16.)

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet on luotu oppimiskäsityksen ympärille, jonka mukaan lapset omaksuvat uutta tietoa ja taitoja vuorovaikutuksessa toisten lasten, opettajien, yhteisöiden ja lähiympäristön kanssa. Oppiminen nähdään kokonaisvaltaisena tapahtumana, jossa toiminta, tunteet, aistihavainnot, keholliset kokemukset ja ajatteluyhdistyvät. Lasten omalla tahdolla ja taidoilla toimia yhdessä on suuri merkitys oppimiselle. Lapsille luodaan rohkeutta luottaa omaan toimintaan ja luottamamusta omiin mahdollisuuksiin oppijana. Iloa ja luovuutta edistävät toiminnot luovat myönteisiä tunnekokemuksia, jotka ovat omiaan kehittämään lapsen oppimista. (Opetushallitus 2016b, 16.)

Esiopetuksessa lapset opettelevat ohjatusti asettamaan tavoitteita itselleen ja yhteiselle toiminnalle sekä oppivat yhdessä toimimisen taitoja. Jokaista lasta kuunnellaan ja kuullaan sekä ohjataan heitä ottamaan huomioon toiset ja heidän ajatuksensa. Esiopetuksen tavoite on synnyttää kokemusta ryhmään ja yhteisöön kuulumisesta sekä herättää tietojen ja taitojen oppimisen kautta lapsen oma halu oppia lisää. (Opetushallitus 2016b, 16.) Esiopetus opetussuunnitelman oppimiskäsityksessä korostuu lapsen oma halu oppia, jota henkilöstön tulee innostaa uudella menetelmillä.

Oppimiskäsityksen mukaan lapsi on aktiivinen toimija ja hänellä on luontainen halua olla osa yhteisöä. Yhdessä oppiminen ja yhteisönä toimiminen nähdään tärkeänä. Jokaisen lapsen tulisi kasvaa osaksi yhteisöä ja kokea voivansa osallistua sen kehittämiseen sekä toiminnan suunnitteluun. Yhdessä tekeminen ja toisilta oppiminen mahdollistaa vertaisoppimisen ja erilaisten kokemusten kokeamisen. Turvallisuus, myönteiset kokemukset ja osallisuus ovat oppimiskäsityksen keskeisiä kulmakiviä. (Opetushallitus 2016a, 17.)

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet on muodostettu perustuen oppimiskäsityksen mukaan, jossa oppilas on aktiivinen toimija. Yksilön tavoitteena on oppia asettamaan tavoitteita, ratkomaan ongelmia yksin ja yhdessä muiden kanssa. Oppiminen on erottamaton osa hyvän elämän rakentamista ja yksilön ihmisenä kasvamista. Yksilö oppii refleктоimaan omaa oppimistaan, kokemuksiinsa ja tunteitaan. Oppimisen ilo ja luova toiminta innostavat yksilöä kehittämään omaan osaamis-

taan. Oppiminen on vuorovaikutteista ja se tapahtuu yhdessä toisten oppilaiden, opettajien, yhteisöiden ja oppimisympäristöjen kanssa. Yhdessä oppiminen edistää yksilön luovaa ja kriittistä ajattelua sekä kasvattaa kykyä ymmärtää erilaisia näkemyksiä. (Opetushallitus 2016a, 17.)

Yksilöä opetetaan ja ohjataan ymmärtämään oman toimintansa seuraukset itselleen, muille ja ympäristölle. Yksilöä opetetaan tunnistamaan omat oppimisensa taidot ja kuinka niitä kehittää. Oppimisprosessi nähdään tietoisena prosessina, jossa oppilas on itse vastuussa ja hän pyrkii itseohjautuvuuteen. Yksilö oppii työskentely- ja ajattelutaitoja sekä oppii ennakoimaan ja suunnittelemaan oppimisen vaiheita. (Opetushallitus 2016a, 17.)

Oppimisprosessissa uusia opittavia asioita rakennetaan aiemmin opitun päälle ja yksilöä ohjataan liittämään tieto aiemmin opittuun. Yksilön mielenkiinnon kohteet, kokemukset ja tavoitteet vaikuttavat oppimiseen. Yksilöä kannustetaan ja hänen minäkuvaa vahvistetaan sekä rohkaistaan luottamaan omiin mahdollisuuksiinsa. Myönteinen ja realistinen palaute luovat pohjaa uuden oppimiselle ja oppimaan innostumiseen. (Opetushallitus 2016a, 17.) Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden oppimiskäsityksessä korostuu oppimisen tavoitteellisuus ja oppijan oman panoksen merkitys. Oppimiskäsityksessä korostetaan yksilön omaa halua oppia ja asettaa tavoitteita. Tavoitteet tukevat yksilön halua ja mahdollisuuksia oppia. Itseohjautuvuus ja kyky ottaa vastuuta omasta oppimisesta muodostavat oppimiskäsityksen pohjan. Yhdessä toiminen ja toisilta oppiminen nähdään tärkeäksi osaksi oppimista. Toisten huomioon ottaminen ja kyky oppia heiltä luovat pohjaa sekä innostusta syvämmälle oppimiselle.

2.4 Koulukypsyys ja vaadittavat taidot

Koulukypsyiden ja koulussa vaadittavien taitojen määrittely on tärkeää, jotta lapsi saa riittävät taidot itsenäiselle oppimiselle ja kasvamiselle peruskoulussa. Tässä luvussa esittelen millaisia taitoja lapsi tarvitsee, jotta hän voi aloittaa peruskoulun. Koulun aloittamiseen tarvittavista taidoista puhutaan käsitteellä koulukypsyys. Koulukypsyys muodostuu lapsen sosiaalisista, fyysisistä ja henkisistä taidoista.

Lapsi aloittaa peruskoulun yleensä sinä vuonna, kun täyttää seitsemän vuotta. Jotta lapsi voi aloittaa peruskoulun tulee hänen kehityksensä olla siinä vaiheessa, että hänellä on valmiudet aloittaa peruskoulu. Kouluvalmiudet jaetaan viiteen osaan. Fyysisen kasvun ja kehityksen tulee olla sellaisella tasolla, että lapsen fyysinen kunto kestää koulupäivien ja matkojen tuoman rasituksen. Lapsella tulee olla aisti- ja liikejärjestelmien hallinta riittävällä tasolla, mittarina voidaan käyttää silmä-käsi koordinaatioita. Lapsen tulee pystyä keskittymään tehtävien suorittamisen vaativan ajan ja hänen tulee olla pitkäjänteinen sekä valmiudet ottaa vastaan uusia virikkeitä. Hänen tulee olla itsenäinen ja pystyä irtautumaan vanhemmista koulupäivän ajaksi. Sosiaalisten taitojen on tullut kehittyä tasolle, että lapsi pystyy sietämään arvostelua ja kontrolloimaan omaa sosiaalista käytöstään. Kognitiivisten taitojen osalta lapsen tulee pystyä ymmärtämään puhetta ja ilmaisemaan itseään puheen keinoin. Ajattelun tasolla lapsen tulee pystyä toimimaan konkreettisten operaatioiden tasolla. (Dunderfelt 2011, 80.)

Koulun aloittaminen on suuri muutos lapsen elämässä ja on tärkeää huolehtia että lapsella on riittävät taidot sekä mahdollisuuden aloittaa koulunkäynti. Koulussa lapsen tulee pystyä toimimaan itsenäisesti ja huolehtimaan omista tavaroistaan. Koulukypsyys voidaan nähdä käsitteenä, joka sisältää kouluvalmiuden taidot ja lapsen motivaation oppia. Lapsen tulee omata tietyt taidot, jotta hän voi aloittaa koulunkäynnin ja hänellä tulee olla myös omaa motivaatiota sekä halua oppia uutta.

3 LAPSEN KOKEMUS JA OSALLISUUDEN MERKITYS

Seuraavassa luvussa määrittelen, mistä lapsen kokemus muodostuu tässä haastattelututkimuksessa ja mitä lapsen kokemus termi tarkoittaa tässä tutkimuksessa. Osallisuuden kokemisella on suuri merkitys lapsen kokemukselle ja muuan muassa siksi osallisuuden edistäminen on kirjattu moneen suomalaiseen lakiin. Käyn läpi millä tavalla osallisuutta tulisi edistää ja kuinka osallisuus vaikuttaa yksilön hyvinvointiin.

Jokaisella lapsella on yksilöllinen ja ainutlaatuinen oma kokemus koulun alusta. Lapsi tulisi nähdä joka tilanteessa omien kokemusten ja tunteiden asiantuntijana. Lapsen asiantuntijuutta oman kokemuksen asiantuntijana tulee arvostaa ja tukea lapsen kokemustiedon ilmaisemista. (Muukkonen ja Tulensalo 2004, 9.) Lapsen asiantuntijuutta oman elämänsä asiantuntijana tulee arvostaa ja kunnioittaa. Jokaisella lapsella on oikeus omanlaiseensa kokemukseen ja lapsia täytyy tukea ilmaisemaan omaa kokemustaan. Lapset tarvitsevat tukea oman kokemuksensa sanoittamisessa, aikuisten tehtävä on erilaisten menetelmien avulla tukea ja kannustaa lasta tuomaan esille oma kokemuksensa.

3.1 Kokemuksen muodostuminen

Tässä luvussa esittelen mistä asioista kokemus muodostuu ja mitkä asiat vaikuttavat kokemuksen syntymiseen. Kokemus käsitettä käytetään eri tieteenaloilla eri tavalla ja siksi on tärkeää määritellä jokaisessa tutkimuksessa erikseen mitä kyseisessä tutkimuksessa kokemus käsite tarkoittaa. Määrittelen seuraavassa kappaleessa mitä kokemus tarkoittaa juuri tässä tutkimuksessa.

Kokemus käsitteellä ei ole yhtä ja ainutta selkeää määritelmää, sitä käytetään eritavalla eri tutkimusaloilla. Käsitettä käytetään monilla eri tieteenaloilla, mutta silti sen merkityksestä ollaan monella alalla vielä epävarmoja. Käsite tuleekin määritellä joka tutkimusalla ja tutkimuksessa erikseen, jotta käsitteen merkitys tulee esille tutkittavassa tapauksessa. (Toikkanen ja Virtanen 2018, 7-8) Kokemus käsitettä käytetään eri tieteenaloilla kuvaamaan erilaisia asioita. Käsitteelle ei ole muodostunut vakiintunutta määritelmää ja siksi käsite tulee määritellä joka kerta erikseen. Yleisimmin kokemus käsite tarkoittaa tunnetta jossa noesis (kokeminen) ja noema (kohde) kohtaavat. Kokemus muodostuu hetkellisestä elämyksen tunteesta, jonka taustalla vaikuttaa elämän tilanne ja vuorovaikutus, joka koetaan merkitykselliseksi. Käsite kuvaa ihmisen oppimisen, kasvamisen ja sosiaalistumisen prosesseja. Kokemukset voidaan tuntea aistimuksina, elämyksinä, tunteina ja tunnelmina. Jokaisen ihmisen elämä sisältää kokemuksia, elämä voidaan nähdä kokemusten virtana. Ihmisten tapa kokea oman elämänsä ja olemassa olonsa on tärkeää tutkittavaa tietoa. (KAMK 2020.) Kokemus on asia, jonka jokainen yksilö kokee eritavalla: jokaisella on yksilölliset kokemukset. Kokemukseen vaikuttaa hetkellinen tunne, mutta myös elämäntilanne, aiemmat kokemukset ja tilanteessa tapahtuva vuorovaikutus vaikuttaa kokemuksen muodostumiseen. Kokemuksen käsitys muodostuu tunteiden ja aistimusten kautta, miltä tilanne tuntuu yksilön mielestä.

Tässä opinnäytetyössä käyttäessäni termiä kokemus tarkoitan yksilön kokemia tunteita, ajatuksia ja tuntemuksia, joita hänelle on syntynyt tilanteesta. Kokemus on yksilöllinen kokemus ja keskityn tarkastelemaan jokaisen kokemusta tunteiden, ajatuksien ja tuntemuksien kautta.

3.2 Osallisuuden merkitys lapselle

Seuraavassa luvussa otan esille osallisuuden muodostumista ja sen tärkeyttä lapselle. Lapsen osallisuuden tunteella on merkittävä vaikutus hänen omaan kokemuksen syntyyn. Osallisuuden edistäminen on nostettu nykyisin tärkeäksi tehtäväksi kaikille toimijoille ja yhteiskunnalle. Osallisuuden edistäminen ja tapoja jolla sitä tulee tehdä on kirjattu moneen suomalaiseen ja kansainväliseen lakiin. Esittelen tässä kappaleessa erinäisiä lakeja ja sopimuksia, jotka velvoittavat toimijoita edistämään lapsen osallisuutta.

Osallisuuden kokemuksella ja tunteella nähdään olevan merkittävä vaikutus yksilön hyvinvoinnille. Yksilön oikeus osallisuuteen omassa elämässä, yhteisöissä ja yhteiskunnassa on kirjattu moneen lakiin, sen merkityksen takia yksilön hyvinvoinnille. Osallisuus on tunnetta siitä, että saa olla aidosti osallinen. Osallisuus on osallistumista, kuulumista, vaikuttamista ja demokratiaa. Kaikki lapset haluavat tuntea olevansa mukana osana yhteisöä. Lapset haluavat tulla ymmärretyiksi ja saada tietoa mitä ympärillä tapahtuu. Lapsen omassa elämässä osallisuus tarkoittaa yhteyttä omiin tarpeisiin ja mahdollisuutta toteuttaa itseään. (Kinnunen 2020, 7-8.) Osallisuus on tunnetta kuulumisesta johonkin, omien tarpeiden tunnistamista ja mahdollisuutta ilmaista itseään. Lapsi osallisena kokee tunnetta kuuluvansa yhteisöön ja mahdollisuutta vaikuttaa yhteisön toimintaan. Lasta ymmärretään ja hänelle annetaan mahdollisuus vaikuttaa yhteisön asioihin sekä hän pääsee toteuttamaan itseään.

Nuorisolain 2§ mukaan lain tarkoituksena on edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia. Lain 3§ mukaan kaikki alle 29. vuotiaat määritellään nuoriksi. Nuorisolain 24 § mukaan kunnan ja valtion tulee mahdollistaa nuorille tilaisuus osallistua ja vaikuttaa heitä koskeissa asioissa (nuorisolaki 2016, 2-3§, 24 §.) Nuorisolain tarkoituksena on edistää nuorten osallisuutta ja heidän mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämään, yhteisöihin ja valtakunnalliseen politiikkaan. Nuorten osallisuuden nähdään olevan suorassa yhteydessä heidän hyvinvointiin. Nuorten kuuleminen ja osallistaminen nähdään keskeiseksi osaksi kunnan ja valtion palveluita sekä toiminnan kehittämistä.

Kuntalaki 26 § mukaan nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi kunnan on perustettava nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttamisryhmä. Kunnan on huolehdittava nuorisovaltuuston toimintaedellytyksistä, annettava vaikuttaa kunnan toimintojen suunnitteluun ja otettava mukaan lasten ja nuorten osallistumisen sekä kuulemisen kehittämiseen. (Kuntalaki 2015, 24 §) Kuntalaissa nuorten osallistuminen ja heidän mielipiteidensä ilmaiseminen nähdään ensisijaisen tärkeäksi. Kunnan tulee mahdollistaa nuorten osallistuminen kuntapolitiikkaan ja tarjota tilaisuuksia ilmaista oman näkemyksensä liittyen kunnan toimintaan. Nuoret nähdään olennaisena osana kunnan toimintaa ja siksi pidetään tärkeänä mahdollistaa heidän osallistuminen päätöksen tekoon.

Perusopetuslaki 47a§ mukaan opetuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien oppilaiden osallisuutta. Oppilailla tulee olla mahdollisuus osallistua koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä liittyen oppilaiden asemaan. Heille tulee myös tarjota mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien valmisteluun sekä järjestyssääntöjen laadintaan. (Perusopetuslaki 1998, 47a§.) Perusopetuslain mukaan nuoret tulee ottaa mukaan kaikkien koulun toiminnan suunnitteluun sekä tarjota mahdollisuus ilmaista oma mielipiteensä liittyen opetuksen järjestämi-

seen. Oppilaat nähdään lain silmissä tärkeänä osana koulun kehittämistä, heidän osallistuminen kehittämiseen nähdään välttämättömäksi. Oppilaiden osallistumisen koulun toiminnan kehittämiseen nähdään parantavan koulun toimintaa sekä lisäävän nuorten viihtyvyyttä ja hyvinvointia.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden arvopohjassa on määritelty, että jokaisella on oikeus kasvaa ihmisenä ja yhteiskunnanjäsenenä. Jokaisella on oikeus kokemukseen, että häntä kuunnellaan ja arvostetaan sekä hänen oppimisesta ja hyvinvoinnista välitetään. Yhtä tärkeää on kokemus osallisuudesta ja osallisuuden kokemus siitä, että voi rakentaa yhdessä toisten kanssa yhteisön toimintaa sekä hyvinvointia. (Opetushallitus 2016a, 15.) Osallisuus ja jokaisen oikeus muodostaa oma identiteetti nähdään ensisijaisen arvokkaaksi perusopetuksessa. Jokaisella yksilöllä tulee olla mahdollisuus vaikuttaa omaan elämään ja ympäröivään yhteisöön. Osallisuuden löytyminen opetussuunnitelman arvopohjasta kuvaa sitä, kuinka tärkeäksi ja välttämättömäksi osallisuuden tunne nähdään yksilön oppimisessa sekä kasvamisessa.

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Seuraavaksi esittelen tutkimuksen toteutusta ja tutkimusmenetelmien valintoja. Tutkimusprosessi syntyi omasta mielenkiinnostani tutkia lapsen kokemusta ja syntymistä. Tutkimuskysymyksen muodostamisen jälkeen tein esiselvitystä aiemmasta tietopohjasta ja rajasin sen perusteella tutkimusaihetta. Tutkimusmenetelmät valittiin niin, että ne vastaavat mahdollisimman hyvin tutkimuksen tavoitetta ja tutkimuskysymystä.

Tutkimuksella pyritään vastamaan tutkimuskysymykseen, joka määrittelee mitä aiheesta halutaan tietää ja tutkia. Tutkimuksen tavoitteena on ilmiön kuvaaminen ja ymmärtäminen. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka 2006a) Ennen tutkimuksen aloittamista pohdin tutkimuskysymyksen rajaamista ja tutkimuksen tavoitetta.

Tutkimusprosessi pyritään löytämään vastaus tutkimuskysymykseen. Tutkimuskysymykseen etsitään vastausta tutkimusaineistosta. Tutkimusaineisto kerätään tiedonkeruumenetelmällä. Laadullisessa tutkimuksessa tiedonkeruu menetelmiä on mm. haastattelut, havainnointi ja dokumentit. Kerätty tutkimusaineisto analysoidaan analyysimenetelmällä, jonka tavoitteena on löytää vastaus tutkimuskysymykseen. (Kananen 2014, 27-28.) Tutkimuksessasi aineisto kerätiin teemahaastattelulla ja analysoitiin induktiivisella sisältöanalyysimenetelmällä. Näillä tutkimusratkaisulla pyrittiin löytämään vastaus tutkimus kysymykseeni, millainen lapsen kokemus on peruskoulun alusta Pitkälähdessä koulussa.

4.1 Tutkimus aiheen syntyminen

Tein taustatyötä ja selvitin, mitä lapsen kokemuksesta koulun alusta tiedetään sekä miten sitä on selvitetty. Esiselvityksessä selvisi, että lasten kokemuksia koulun aloittamisesta löytyy jonkin verran tutkimustietoa, mutta ensimmäisen luokan oppilaiden omista kokemuksista ei ole tehty tarkempaa tutkimusta. Diakonia ammattikorkeakoulussa on tehty opinnäyte aiheesta ”millainen on hyvä siirtymä esikoulusta kouluun”, tutkimuksessa on haastateltu esikouluikäisiä lapsia ja heidän vanhempia. (Hyvärinen ja Vilpponen, 2010). Tampereen yliopistossa on tehty pro gradu-tutkielma aiheesta ”lapsen siirtyminen koulumaailmaan”, tutkimuksessa on haastateltu esikoulussa olevia lapsia (Ansala ja Ansamäki 2017). Molemmissa tutkimuksissa nousee esille lasten positiivinen suhtautuminen kouluun ja itsenäistymistä kohti. Samalla tutkimuksissa nostetaan esille, että koulun alku jännitti suurinta osaa lapsia ja samalla monia mietitytti saako koulussa kavereita vai joutuuko jäämään yksin.

Lapsi barometrissa 2018 tutkittiin 6-vuotiaiden lasten kokemuksia vapaa-ajan viettämisestä. Tutkimuksessa nostetaan esille näkökulma siitä, että pienten lasten kokemuksista ei ole saatavilla juurikaan tutkimustuloksia Suomessa eikä myöskään kansainvälisesti. Lapsien kokemuksia tutkivien tutkimusten ongelma on aikuislähtöisyys, suurimmassa osassa tutkimuksia lapset on ohitettu kokonaan tiedontuottajina tai tieto on kerätty aikuisen määrittelemän näkökulman kautta. (Pekkarinen, Soini, Tuukkanen ja Vogl 2018, 12.) Esiselvityksen perusteella lapsen kokemuksista ei löydy juurikaan tutkimustietoa ja siksi koin poikkeuksellisen tärkeäksi pyrkiä tuomaan lapsen kokemuksia esille. Tutkimuksellani mahdollistan lapsen oman äänen esille tuomisen ja hänen oman elämänsä asiantuntijuuden vahvistamista. Lapset ovat tutkimuksen keskiössä ja tavoitteena on saada tuotua heidän oma kokemus kuultavaksi.

Aihe tutkimukseen syntyi omasta mielenkiinnostani lasten kokemuksista ja halusta mahdollistaa lasten oman äänen sekä kokemusten esille tuomisesta. Taustaselvityksen, tutkimuskysymyksen ja -tavoitteen asettamisen sekä tutkimusmenetelmän valinnan jälkeen päädyin etsimään tutkimukselle tilaajan. Tilaajaksi valikoitui Pyörön koulu, johon Pitkälahden koulu hallinnollisesti kuuluu. Ennen tutkimuksen aloittamista hain tutkimuslupaa Kuopion kaupungin hyvinvoinnin edistämisen ja oppimisen palvelualueelle haastattelujen tekemisen. Pyörönkoulun rehtori Erja Kokkonen myönsi tutkimusluvan 13.5 (Liite 3).

4.2 Tutkimuskysymys ja -tavoite

Seuraavaksi esittelen tämän tutkimuksen tutkimuskysymyksen ja -tavoitteen. Tutkimuskysymys ja -tavoite ovat koko tutkimuksen ydin ja syy toteuttaa tutkimus. Tutkimuksella pyritään vastaamaan tutkimuskysymykseen ja pääsemään tutkimukselle asetettuihin tavoitteisiin.

Tutkimuskysymys mihin vastaan tutkimuksessa on, millainen lapsen kokemus on koulun alusta Pitkälahden koulussa. Tutkimalla lapsen kokemusta koulun alusta saadaan selville, kuinka he itse kokevat koulun alun. Koulun alku on suuri muutos lapselle ja jokainen lapsi on oman elämänsä asiantuntija, siksi lapselle kysymyksen esittäminen on tärkeää. Vastausten perusteella voidaan muodostaa kokonaiskuva lapsen tavasta kokea koulun alku ja kokemusten perusteella voidaan kehittää koulun alun toimintoja.

Tutkimuskysymys on johdettu tutkimusongelmasta, miten lapset kokevat koulun aloittamisen. Tutkimusongelmasta johdetun tutkimuskysymyksen perusteella tehdään tutkimusmenetelmälliset ratkaisut, jotta tutkimuskysymykseen löydetään vastaus. Tutkimuskysymyksellä tutkittava ilmiö pilkotaan paloihin ja tutkitaan mitä se pitää sisällään. Mitkä osat liittyvät toisiinsa ja miten ne liittyvät tutkittavaan ilmiöön. (Kananen 2010, 18-19.) Tutkimuksella pyritään löytämään vastaus tutkimuskysymykseen millainen lapsen kokemus on koulun alusta, jotta tutkimusongelma miten lapset kokevat koulun alun voidaan selvittää.

Tutkimuksen tavoite on selvittää: millainen lapsen kokemus on kouluun siirtymävaiheesta ja nouseeko kokemuksista asioita joita tulisi tutkia lisää. Tutkimuksen keskeinen tavoite, on tuottaa perusopetuksen järjestäjälle tietoa lapsen kokemuksesta koulun alusta, jotta siirtymävaihetta voidaan kehittää lasta mahdollisimman hyvin tukevaksi ja osallisuutta edistäväksi vaiheeksi.

Koulussa toimiminen ja oppiminen vaatii lapselta uusia taitoja sekä kykyä toimia itsenäisesti. Koulu päivien aikana lapsen tulee pystyä ottamaan ohjeita vastaan, toimimaan itsenäisesti ja olemaan erossa vanhemmista. Koulun aloittaminen vaatiikin lapselta rohkeutta ottaa vastuu itsestään ja uskaltaa tehdä itsenäisiä päätöksiä. Ensimmäisillä päivillä, kuukausilla ja vuosilla on merkittävä vaikutus lapsen kokemukseen koulusta ja oppimisesta. Positiiviset ja innostavat kokemukset rohkaisevat sekä kannustavat lasta oppimaan uutta. Siirtymävaihe esikoulusta kouluun on merkittävä välietappi lapsen elämän polulla.

4.3 Tutkimusmetodi

Tutkimusmenetelmät on valittu niin, että ne vastaavat parhaalla mahdollisella tavalla tutkimuskysymyksiin ja -tavoitteeseen. Tässä luvussa esittelen tutkimuksessa käytetyt tutkimusmenetelmät ja perustelen niiden käyttämisen tutkimuksessa.

Tutkimus kysymyksen ja tutkimuksen tavoitteiden takia päädyin tekemään laadullista tutkimusta. Laadullisella tutkimuksella voidaan selvittää paremmin yksilön mielipiteitä ja heidän omia kokemuksia. Tutkimukseni tavoite on selvittää lasten kokemusta koulun alusta.

Laadullista tutkimusta hyödynnetään silloin, kun ilmiö jota tutkitaan ei ole tunnettu, ilmiölle ei löydy vielä teoria taustaa. Laadullisella tutkimuksella pyritään saamaan ymmärrystä ilmiöstä ja löytää syvempi ymmärrys tutkittavasta ilmiöstä. (Kananen 2014, 16-17.) Esiselvityksen perusteella lasten kokemuksesta koulun alusta ei löytynyt juurikaan teoriatietoa. Lasten omia kokemuksia alusta koulun ei ole juurikaan aiemmin tutkittu. Laadullisella tutkimuksen yksi tavoite on ymmärtää ilmiötä tutkittavien henkilöiden näkökulmasta. Tavoitteen takia laadullisessa tutkimuksessa ollaan erityisen kiinnostuneita tutkimuksessa mukana olevien henkilöiden kokemuksista, ajatuksista ja tunteista. (Puusa, Juuti ja Aaltio 2020, 1.) Tutkimuksella pyrin selvittämään lapsen omia ja ainutlaatuisia kokemuksia koulun alusta. Haluan antaa tutkimuksella tilaa ja ääntä lapselle ilmaista omia tunteita ja ajatuksia, joista syntyy kokemus koulun alusta. Laadullinen tutkimus eroaa määrällisestä tutkimuksesta siinä, että tutkimuksessa käytetään sanoja ja lauseita, ei olla niinkään kiinnostuneita määrällistä ja tilastollisista määristä. Lauseiden ja sanojen avulla pyritään tunnistamaan ilmiötä syvemmin. Tavoitteeksi laadulliselle tutkimukselle voidaan asettaa pyrkimys kuvata ja ymmärtää tutkittavaa ilmiötä sekä syvemmän ymmärryksen löytäminen ilmiöstä. (Kananen 2014, 18.) Tavoitteena tutkimuksella on kuvata ja ymmärtää lasten kokemusta koulun alusta. Tutkimuksella avulla pyrin ymmärtämään ja syventämään käsitystä lasten kokemuksista koulun alusta.

Kokemus-sana synnyttää jokaiselle omanlaisen tunteen sanasta. Monille syntyy mieleen tuttuja tunteita ja muistoja. Tunnetta siitä, että on joskus kokenut tätä. Kokemus sanalle ja sen merkitykselle on monenlaisia tulkintoja eri tieteenaloilla. Osalla tieteenaloista ollaan vielä epävarmoja mitä se merkitsee ja mikä sen merkitys on. (Toikkanen ja Virtanen 2018, 7.) Kokemus ilmiönä on hyvin laaja ja sitä tulkitaan monissa tieteenaloissa eri tavalla. Kokemuksen teoriapohjan hajanaisuuden ja epävarmuuden takia sen tutkimiseen sopii parhaiten laadullinen tutkimus. Laadullisella tutkimuksella pystytään vastamaan parhaiten tutkimuskysymykseen millainen lapsen kokemus on koulun alusta.

Aineiston keräysmenetelmäksi valikoitui teemahaastattelut. Teemahaastattelussa pyritään ymmärtämään ja muodostamaan käsitystä tutkittavasta ilmiöstä. Haastattelussa keskeinen henkilö on mukana oleva haastateltava ja hänen toimintansa. Haastattelun teemojen avulla haastattelija pyrkii saamaan tarvitsemaansa tietoa ja vastauksia kysymyksiinsä. Tarkentavien kysymysten esittäminen ja tiedon ammentaminen haastateltavalta ovat keskeinen osa tutkittavan ilmiön ymmärtämistä ja ilmiöstä luotavan käsityksen muodostamista. (Kananen 2014, 72) Teemojen ja tarkentavien kysymysten avulla pyritään tutkimuksessa muodostamaan käsitys lapsen kokemuksesta koulun alusta.

Teemahaastattelua varten tulee luoda teemahaastattelurunko, jonka kysymysten tulisi olla mahdollisimman yleisluonteisia ja malliltaan avoimia. Kysymysten teemojen tulisi kattaa koko tutkittava ilmiö.

Avoimilla ja yleisluonteisilla kysymyksillä saadaan mahdollisimman aitoja vastauksia haastateltavalta. Vastauksissa haastateltavien tulisi kertoa omaa tarinaansa, kertoa siitä miten kokee ja näkee kyseisen aiheen. Kysymyksillä tutkija pyrkii laajentamaan ja syventämään omaa ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. (Kananen 2014, 78-79.) Teemahaastattelussa hyödynnän avoimia kysymyksiä joihin lapsi voi ilmaista oma vastauksen mahdollisimman omalla tavalla. Haastattelussa lähdän liikkeelle lapsen tunteista ja kokemusta, kun lapsi on esikoulussa ja teemat päättyvät kouluvuoden kulumisen tunteisiin sekä kokemuksiin. Haastattelun aikana esitän jatkokysymyksiä ja kaivan tietoa syvemmltä lapsen ajatuksista. Jatkokysymysten asettelulla ja tavalla pyrin muodostamaan syvemmän käsityksen lapsen kokemuksesta eri teemojen sisällä.

Teemahaastattelun tulisi olla keskustelunomainen tilanne, jossa käydään vapaassa järjestyksessä läpi ennalta suunnitellut teemat. Teemahaastattelussa annetaan tilaa ihmisten vapaalle puheelle, puheesta pyritään huomioimaan ihmisten erilaiset tavat antaa asioille merkitys sekä heidän erilaiset tulkinnat. (Saaranen-Kauppinen ja Puusniekka 2006b.) Haastattelussa käytän luomaani teemahaastattelurunkoa (Liite 2). Haastattelu tilanteesta pyrin tekemään mahdollisimman avoimen ja luottamusta herättävän, annan haastateltaville tilaa kuvailla ja kertoa omista kokemuksistaan. Esitän tarvittaessa jatkokysymyksiä ja pyrin saamaan haastateltavan kuvailemaan oman kokemuksen mahdollisimman autenttisesti.

4.4 Tutkimuksen osallistujat

Tässä luvussa esittelen tutkimuksen osallistujat, eli oman elämänsä asiantuntijat. Käyn läpi miten kyseiset lapsen valikoituivat tutkimuksen osallistujiksi ja kuinka otin heihin yhteyttä tutkimuksen toteuttamiseksi.

Kevät 2020 oli COVID-19 viruksen takia poikkeuksellinen. Alkuperäinen suunnitelma oli toteuttaa haastattelut kasvotusten lasten kanssa, mutta viruspandemia aiheutti merkittäviä rajoituksia. Suunnitelmani oli haastatella lapsia toukokuun puolivälissä. Halusin saada tutkimukseen koko kouluvuoden läpi leikkaavan kokemuksen ja tämän takia haastattelut suoritettiin kouluvuoden lopussa. COVID-19 viruksen leviämisen pysäyttämiseksi Suomen hallitus asetti maaliskuussa tiukkoja rajoituksia yhteiskunnan toiminnoille ja yksittäisille ihmisille. Toukokuun puolivälissä rajoituksia oltiin päästy pikkuhiljaa purkamaan viruksen etenemisen hidastuessa. Perusopetus oli tuolloin käynnistetty takaisin lähiopetuksena mutta mm. kouluryhmät eivät saaneet kohdata toisia, 2 metrin turvaväliä tuli noudattaa ja käsihygieniasta huolehtia. Koulurakennuksiin ei saanut tulla ollenkaan ulkopuolisia vierailijoita. Koska vieraileminen oppilaiden luona ja heidän haastattelemine kasvotusten ei ollut mahdollista, täytyi siirtyä etäyhteyksien varaan. Haastattelut toteutettiin hyödyntäen Teams-ohjelmaa, jossa kaikki osallistujat kuulevat ja näkevät toisensa. Haastattelutilanteessa luokan koulunkäynninohjaaja avasi Teams-ohjelman ja ohjasi vuorotellen yhden lapsen kerrallaan tietokoneen ääreen. Tila missä lapset olivat tietokoneen kanssa oli erillään muusta luokkatilasta ja se oli tunnelmaltaan rauhallinen.

Tutkimukseen osallistuvat lapset kävivät kaikki Pitkälahden koulun 1b-luokkaa. Pitkälahdenkoulu on perustettu vuonna 1932 ja koulu sijaitsee Kuopion eteläpuolella Pitkälähdessä. Koulun lähimetsä ja

ympäröivät ulkoilumahdollisuudet antavat loistavat mahdollisuudet liikkumisella ja luonnontutkimiselle. Oppilaita Pitkälähdessä on yhteensä 82 ja heitä opettaa 4 opettajaa. Pitkälähdessä annetaan opetusta vain ensimmäisen ja toisen luokan oppilaille. Koulun pihapiirissä toimii myös kolme esiopeutusryhmää. (Peda.net 2020a.) Pitkälähden koulu on tunnelmallinen ja idyllinen pienehkö koulu hienossa ympäristössä. Koulun ympärillä avautuva luonto ja valoisa koulun piha, mahdollistavat monenlaisia oppimisympäristöjä. Pieni oppilasmäärä mahdollistaa yhteisöllisyyden ja helposti lähestyttävän tunnelman.

Hallinnollisesti Pitkälähdenkoulu on osa Pyörön koulua. Koulun tavoitteena on antaa hyvää yleis- ja erityisopetusta huomioiden kaikkien oppilaiden yksilölliset tarpeet. Opetus perustuu koko koulun yhteisten arvojen ympärille. Pyörön koulun arvot ovat turvallisuus, suvaitsevaisuus, hyvät tavat ja yhteisöllisyys. Koulussa ei sallita minkäänlaista kiusaamista ja kiusaamiseen ehkäisyyn pyritään noudattamalla varhaisen puuttumisen periaatetta sekä kiusaamistapausten välittömällä käsittelyllä. (Peda.net 2020b.) Koulun arvoissa ja tavoitteessa korostuu halua tarjota kaikille oppilaille laadukasta opetusta sekä tarjota turvallisuuden tunnetta. Toisten huomioon ottaminen ja erilaisuuden suvaitseminen on tärkeä arvo koulun toiminnassa.

Haastattelututkimuksen osallistujaksi valikoitui Pitkälähdenkoulun 1B luokka. Luokassa on 18 lasta. Luokkaa opettaa yksi opettaja ja koulunkäynninohjaaja.

Kaikille luokan lapsille lähetettiin lapsen mukana kotiin kirje (Liite 1) jossa kerrottiin opinnäytetyöstä, haastattelusta ja kysyttiin lupaa erillisellä lomakkeella (Liite 2) huoltajalta lupaa saako lapsi osallistua haastatteluun. Seitsemän lapsen huoltaja antoi luvan haastatella heidän lasta. Aloittaessani haastattelun Teams-välityksellä kerroin aluksi lapselle kuka olen, mitä aion kysyä ja miksi, sekä pyysin heiltä itseltään luvan haastattelun tekemiseen. Kaikki seitsemän lasta antoivat luvan tehdä haastattelun.

4.5 Aineiston analyysi

Tässä luvussa esittelen menetelmän, jolla aineisto on analysoitu kokemusten löytämiseksi. Perustelen analyysimenetelmän käyttämisen tässä tutkimuksessa ja esittelen kuinka käytin menetelmää analyysin tekemiseen.

Aineiston analyysivaiheessa tutkimusaineistosta pyritään löytämään ratkaisu tutkimuskysymykseen (Kananen 2014, 42). Laadullisella tutkimuksella kerätyllä aineistolla pyritään löytämään ja muodostamaan ymmärrystä ilmiöstä. Aineiston analyysi vaiheessa kerätystä aineistosta etsitään esim. rakenteita, prosesseja ja malleja. Laadullisen tutkimuksen aineisto kerätään yleensä haastattelujen avulla ja ilmiötä kuvaavat asiat jäävät usein ihmisen puhetulvan alle. Haastattelujen aineisto on usein hyvin laaja ja laajuuden takia aineistoista mahdotonta nähdä ilmiön merkitystä. Analyysivaiheessa aineistoa tiivistetään jotta aineistosta voidaan nähdä laajempia sisältöjä ja löytää ilmiötä selittäviä kokonaisuuksia. (Kananen 2010, 60-61.)

Aineiston analyysissa käytin induktiivista sisällönanalyysiä. Sisältöanalyysillä aineisto voidaan analysoida systemaattisesti ja objektiivisesti. Sisällönanalyysi menetelmällä aineistosta pyritään muodostamaan tiivistetty ja yleistetty kuvaus. (Tuomi, Sarajärvi 2013, 103.) Aineistopohjaisesti lähtevä analyysiprosessia kutsutaan induktiiviseksi sisällön analysoinniksi. Induktiivinen sisällön analyysi etenee pelkistämisestä, ryhmittelyyn ja abstrahointiin.

Analyysi alkaa aineiston pelkistämällä jossa aineistosta koodataan ilmaisuja, jotka liittyvät tutkimuskysymyksen. Pelkistämävaiheessa ilmaisut kirjataan ylös mahdollisimman samoilla sanoilla, kuin ne on aineistoon kirjattu. Pelkistämisen jälkeen pelkistetyt ilmaisut ryhmitellään ryhmiin, jotka näyttävät kuuluvan yhteen. Ryhmittelyn tarkoitus on löytää aineistoista ilmaisuiden samanlaisuuksia ja eroavaisuuksia. Aineiston analyysia tekevä henkilö päättää oman tulkintansa mukaan mitkä asiat ja ilmaisut voidaan yhdistää samaan ryhmään. Ryhmille annetaan nimi, joka kuvaa ryhmän sisältöä mahdollisimman hyvin.

Lopuksi ryhmitellyt ryhmät abstrahoidaan eli muodostetaan yleiskäsityksiä tutkimuskohteesta. Abstrahointi tarkoittaa aineiston käsitteellistämistä. Abstrahointi vaiheessa ryhmiä yhdistellään kunnes ryhmät ovat muodostuneet toimiviksi kokonaisuuksiksi suhteessa tutkimuskysymyksen. Abstrahoiduille ryhmille annetaan mahdollisimman kuvaava nimi. (Kyngäs, Vanhanen 1999, 1-7.) Aineiston analysointi aloitettiin pelkistämällä haastattelurunko-lomakkeeseen kirjattua ilmaisua. Haastateltaessa lapsia kirjasiin lasten vastaukset ylös mahdollisimman tarkasti. Haastattelu tilanteessa paikalla oli vain haastattelija ja lapsi, haastattelija kirjasi vastaukset ylös haastattelun aikana. Vastauksien kirjaamisessa keskityttiin kirjaamaan ylös lapsien vastauksista pääkohdat.

Aineisto analyysin aluksi lasten kertomat asiat pelkistettiin (liite 5) induktiivisen sisällönanalyysi menetelmän avulla. Pelkistäminen mahdollistaa lasten ilmaisuiden jatkokäsittelyn. Pelkistetyt ilmaissut ryhmiteltiin alakategorioihin ilmaisuiden sisällön mukaan (liite 5). Abstrahointi vaiheessa alakategoriat yhdistettiin yläkategorioiksi kategorioiden sisällön mukaan. Lopuksi yläkategorioista etsittiin yhdistäviä sisältöjä ja yhdistettiin niitä tarpeen mukaan omiin kategorioihin (esimerkki liite 5). Kategorioiden yhdistelyä jatkettiin niin pitkään kun se oli mahdollista ja järkevää tutkimuskysymyksen kannalta.

5 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tässä luvussa esittelen haastattelussa keräämäni aineiston ja analyysin tulokset. Aluksi esittelen haastattelun kulkua ja millaisia kokemuksia lapset kuvailivat kysymyksiin. Lapset kuvailivat hienosti ja avoimesti oman elämänsä asiantuntijoina omaa kokemustaan. Kaikille lapsille esitettiin samat haastattelurungon (Liite 3) kysymykset ja tarvittaessa esitin jatkokysymyksiä. Jokainen lapsi kuvasi omaa kokemustaan omalla tavallaan ja siksi haastattelu eteni kaikkien kanssa hieman eritavalla.

Haastatteluaineisto analysointiin induktiivisellä sisällönanalyysimenetelmällä. Esittelen tässä kappa-leessa analyysin tuloksia ja kuvaan sen pohjalta lapsen kokemusta koulun alusta. Analyysissa lapsen kokemuksista nousi paljon yhteisiä teemoja ja kokemuksia. Esille tulleiden kokemusten mukaan on muodostettu analyysin avulla kuvaus lapsen kokemuksesta koulun alusta.

5.1 Haastattelu aineisto

Seuraavaksi esittelen lasten haastattelusta syntyneen aineiston ja haastattelun kulkua. Aineisto on koottu lasten kertomista kokemuksista ja heidän kertomistaan vastauksista haastattelukysymyksiin.

Haastattelun aluksi pyysin lapsia palaamaan ajatuksissaan takaisin esikoulu aikaan ja kuvailemaan miltä koulu näyttää ja miltä kouluun meneminen tuntuu. Kaikki lapset kertoivat muistavansa miltä koulu näytti rakennuksena ja miltä tuntui ajatus siitä, että koulu alkaa seuraavana syksynä.

Viisi lasta kertoi, että koulu näytti ja tuntui jännittävältä, yksi sanoi, että koulu tuntui kivalta ja yksi kuvasi sitä tylsäksi (Kuvio 1). Pyysin lapsia kuvailemaan tarkemmin lisäkysymysten avulla miksi koulu näytti ja tuntui jännittävältä.

Yksi lapsi kertoi, että häntä jännitti koulun alku, koska ei tiennyt osaako tehdä tehtäviä ja toinen kuvasi aloittamista jännittäväksi sekä vaikeaksi, koska pelkäsi että koulussa tulee paljon läksyjä. Kolmas kertoi, jännittävänsä, koska kaikki on uutta ja ei tiedä mitä siellä tehdään, neljäs kertoi häntä jännittävän, koska ei tiedä mitä siellä tapahtuu ja hän kertoi myös jännittävänsä aina uusia paikkoja. Viides kertoi, että hänestä on tosi kiva mennä kouluun, mutta samalla häntä jännittää, varsinkin siksi kun ei tiedä millainen opettaja on. Vain yksi lapsi kertoi, että hänestä on tosi kiva mennä kouluun ja kouluun meneminen ei jännitä yhtään. Yksi lapsi kuvasi, että koulu näytti tylsältä ja opiskelu tuntui ajatuksena myös tylsältä.

Miltä koulu näytti ja tuntui esikoululaisen silmin

KUVIO 1 Miltä koulu näytti ja tuntui esikoululaisen silmin.

Toisena pyysin oppilaita muistelemaan hetkeä, kun he syksyllä tulivat ensimmäistä päivää kouluun. Pyysin kuvailemaan miltä kouluun tuleminen tuntui ja miltä ensimmäiset päivät tuntuivat (Kuvio 2). Viisi lasta kertoi, että ensimmäiset koulupäivät tuntuivat hyvin jännittävilä ja kaksi kertoi, että kouluun tuleminen oli tosi kivaa ja heitä ei jännittänyt yhtään.

Miltä ensimmäiset koulupäivät tuntuivat

KUVIO 2 Miltä ensimmäiset koulupäivät tuntuivat.

Kolmantena kysymyksenä pyysin lapsia kertomaan omia kokemuksia kuluneesta ensimmäisestä kouluvuodesta. Lapset kuvailivat millainen luokka heillä oli, miten vuosi on edennyt ja mitkä asiat heistä ovat tuntuneet hyvältä sekä mitkä huonolta.

Ensimmäinen lapsi kertoi koulussa olemisen tuntuvan nyt kivalta. Aluksi häntä jännitti kouluun meneminen, mutta ei enää, koulussa oleminen on alkanut tuntua paremmalta kuin kouluvuoden alussa. Opiskeluun keskittyminen oli tuntunut aluksi vaikealta, mutta kouluvuoden edetessä keskittymisestä on tullut helpompaa. Luokkaa hän kuvaili mielestään tavalliseksi ja kertoi saaneensa luokasta uusia kavereita. Lapsi kertoi poikien kesken olleen välillä vähän kiusaamista, mutta tilanteet on aina saatu selvitettyä ja aina on pyydetty lopuksi anteeksi.

Toinen lapsi kertoi, että ensimmäinen kouluvuosi on mennyt hyvin. Opiskelu on tuntunut hänestä helpolta ja oppiminen on edennyt hyvin. Luokka on hänestä kiva ja varsinkin siksi, kun koko luokka hupsuttelee: välillä myös opettaja.

Kolmas lapsi kuvasi koulussa olevan kivaa. Aluksi häntä jännitti kouluun meneminen, mutta nyt kouluvuoden lopussa koulussa oleminen on kivaa, eikä enää jännitä yhtään. Luokkaa hän kuvaili: ihan kivaksi ja kertoi tykkäävänsä luokasta. Luokka on kiva, koska pojat pelleilee välillä ja kaikki nauraa yhdessä. Lapsi kertoi että pojat kiusaavat välillä, kiusaaminen ilmenee lähinnä häiritsevänä höpöttämisenä.

Neljännän lapsen mukaan, kouluvuosi on muuttunut kokoajan kivemmaksi. Opiskelu tuntuu kivalta, mutta välillä se on myös tylsää. Luokka on hänestä kiva ja sopivan kokoinen. Kaikki luokassa on kavereita keskenään ja luokassa on kivointa yhdessä nauraminen. Opettaja on myös tosi kiva ja on parasta, kun opettajakin hassuttelee.

Viides lapsi kertoi että koulussa on ihan kivaa. Kouluvuoden aikana koulussa oleminen on alkanut tuntua kivemmalta. Luokka on hänestä hyvä, hänellä oli luokalla jo valmiiksi kavereita ja hän on saanut myös uusia kavereita luokalta. Välillä luokassa on ollut pieniä riitoja, riidat syntyvät yleensä siitä, että joku ei suostunut leikkimään toisen kanssa.

Kuudes vastaaja kuvasi luokkaa isoksi ja hän kertoi tykkäävänsä luokasta. Koulussa on kivaa, kun saa istua ikkunan vieressä. Opettaja on kiva ja parasta luokassa on yhdessä tekeminen.

Seitsemäs lapsi kertoi, että kouluun on aina ollut kiva tulla ja koulussa on koko ajan kivaa. Hänellä oli luokalla jo ennestään vanhoja kavereita, mutta on hän saanut myös uusia kavereita.

Neljäntenä kysymyksenä pyysin lapsia kertomaan mikä heistä on koulussa parasta. Neljä lasta kertoi että parasta on välitunnit. Välitunneilla parasta on pelata jalkapalloa, olla kavereiden kanssa, keinua, leikkiä kotista ja tehdä temppuja tangoilla. Kolme lasta kertoi, että matikan opiskelu on parasta koulussa. Matikassa on parasta, koska siinä on kokoajan uusia laskuja ja oppii uutta. Yksi lapsi kertoi, että lukeminen on parasta koulussa ja toinen että kuvaamataito ja siinä tehtävät työt on parasta.

5.2 Aineiston analyysin tulokset

Tässä luvussa esittelen aineiston analyysin tulokset. Analyysin tekemiseen käytettiin induktiivistä sisällönanalyysiä. Luvussa syvennän teorian kautta tuloksien merkitystä lapselle ja perusopetuksen järjestäjälle.

Lasten kertomista kokemuksista korostui analyysin kautta koulun aloittamisen jännittäminen. Viiden lapsen kokemuksessa korostui koulun alun jännittäminen. Lapsien kokemusten mukaan koulun alku

jännittää, koska kaikki koulussa on uutta ja ei tiedetä mitä siellä tapahtuu. Lapsien vastauksissa nousi esille kokemus epätietoisuudesta siitä mitä koulussa tapahtuu. Epätietoisuuden takia lapset jännittävät ennakkoon koulun alkamista.

Jännittäminen on normaali osa elämää ja jokainen jännittää joskus. Lapsista kuusi seitsemästä kertoi jännittäneensä koulun alkua. Lapset kertoivat jännittävänsä sitä, osaavatko tehdä tehtäviä, kaikki on uutta ja ei tiedä mitä tehdään, millainen opettaja on ja yksi kertoi, että häntä jännittää aina uudet paikat.

Uusien tilanteiden jännittäminen on tavallista ja usein taustalla vaikuttaa pelko omasta epäonnistumisesta ja itsensä nolaamisesta. Jännittäminen voi ilmetä fyysisinä ja henkisinä oireina, kädet vapisee, on kuuma ja vatsaan koskee. Suurin osa ihmisistä pystyy pääsemään jännitysoireiden yli ja toimiaan normaalisti vaikka häntä jännittäisi. Joidenkin kohdalla jännitysoireet voivat olla niin pahoja, että ihminen alkaa vältellä kaikkia tilanteita jotka jännittävät. Loppujen lopuksi jännittäminen kuuluu elämään ja siitä voi olla jopa hyötyä. Monet näyttelijät pitävät jännittämistä hyvänä, koska se auttaa heitä keskittymään ja antamaan parhaansa. Jos näyttelijä ei enää jännitä esitystä on hän liian rutiinoinut ja tekemisestä on tullut tylsää, jännitys kertoo esityksen merkityksellisyydestä ja yllätyksellisyydestä. (Furman 2002,62-44.)

Lasten kokemuksissa luokasta ja ryhmähengestä oli pääasiassa positiivinen. Kaikki lapset kertoivat saaneensa uusia kavereita luokalta ja vanhat kaverit ovat säilyneet mukana. Lapsien kokemuksissa nousi esille positiivinen ja yhteisöllinen ilmapiiri luokassa. Useamman lapsen kokemus koulun kivoimmasta asiasta oli luokan kanssa yhdessä tekeminen ja nauraminen. Lapsien kokemusten mukaan kaikki ovat luokassa kavereita keskenään.

Kokemuksien mukaan opettajalla on ollut suuri merkitys ilmapiirin luomiseen. Opettaja on puuttunut ja selvittänyt heti tilanteet jossa on tapahtunut kiusaamista tai muuta ikävää. Tilanteissa jossa on sattunut jotain ikävää on pyydetty lopuksi myös anteeksi opettajan ohjauksella. Luokan sisälle on syntynyt positiivinen ja yhdessä tekemisen kulttuuri. Lapsien kokemusten mukaan varsinkin hupsuttelu ja yhdessä nauraminen ovat kasvattaneet luokan yhteisöllisyyttä. Opettajan osallistumisella hupsutteluun ja erilaisten opetustapojen hyödyntäminen on syventänyt ryhmän luottamusta sekä yhteisöllisyyttä.

Kaikki lapset olivat sitä mieltä, että heillä on kiva luokka ja kaikki ovat toistensa kavereita. Kolme lasta nosti esille yhdeksi parhaasta asiasta koulusta luokan ja luokan kanssa yhdessä tekemisen. Kaikki kolme kertoivat, että parasta on, kun koko luokka hupsuttelee yhdessä ja myös opettaja hupsuttelee välillä.

Yhteisöllisyydellä ja yhteenkuuluvuuden tunteella on selkeästi vaikutusta lapsen kokemukseen koulusta ja omasta kuulumisesta luokan yhteisöön. Yhteisöllisyys käsitteen sisälle voidaan katsoa kuuluvan ryhmän yhteinen toiminta ja siihen osallistuminen, yhteiseen tavoitteeseen tähtääminen, luottamus, toimiva ja arvostava vuorovaikutus sekä myönteiset kokemukset ryhmäläisten välillä. Tärkeintä on kuitenkin ymmärtää että yhteisöllisyys ei ole automaatio vaan yhteisöllisyys tulee rakentaa. Yhdessä tekeminen, huumori ja hassuttelu ovat olennainen osa yhteisöllisyyden syntymistä. (Koivula, Siippainen ja Eerola-Pennanen 2017, 15.)

Muutamman lapsen kokemuksen mukaan luokassa on välillä tapahtunut pientä kiusaamista. Se on esiintynyt lähinnä niin, että ei ole otettu toista mukaan leikkiin ja häiritsevällä höpöttämisellä. Riidat ja kiusaamistilanteet on kuitenkin selvitetty heti opettajan johdolla ja pyydetty anteeksi. Suurimman osan lapsen kokemus koulun alusta oli se, että siellä ei ole ilmennyt kiusaamista ja osa lapsista koki sitä tapahtuneen välillä, mutta tilanteet on kuitenkin selvitetty heti koulupäivän aikana. Kokemukset kiusaamisesta ja riidoista ei ole kuitenkaan vaikuttanut lasten kokemuksiin luokan yhteisöllisyydestä tai siihen, että kouluun tuleminen jännittäisi.

Ennen koulua ja ensimmäisten päivien ajan lasten kokemusten mukaan heistä montaa jännitti. Kouluvuoden edetessä jännitys on kadonnut ja kaikkien lasten kokemusten mukaan ketään ei jännitä enää kouluun tuleminen. Lasten kokemusten mukaan kouluvuoden edestä opiskelu on muuttunut mielenkiintoisemmaksi ja oppimisesta on tullut helpompaa. Koulussa opiskelu on kokemuksen mukaan ollut monipuolista ja sopivan haastavaa. Kaikki lapset olivat oppineet uusia asioita vuoden aikana ja kertoivat opiskelun olevan mukavaa.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa on arvopohjassa määritelty jokaisen oikeus kasvaa itsenäiseksi ihmiseksi ja yhteiskunnan jäseniksi, saada kokemus siitä, että häntä kuunnellaan ja arvostetaan sekä kokea osallisuutta. Osallisuus muodostuu mahdollisuudesta vaikuttaa ja rakentaa yhteisön toimintaa sekä hyvinvointia. (Opetushallitus 2016a, 15.)

Lapsien kokemuksista välittyi onnistuminen ja kokemus luokan yhteisöllisyydestä ja siitä, että jokainen koki saavansa olla arvokas osa sitä. Luokka, opettaja ja koulun yhteisö on selkeästi onnistunut Pitkälähdessä luomaan ilmapiirin sekä tekemään oikeita ratkaisua jonka ansioista lapset ovat päässeet kokemaan asioita joita perusopetuksen arvopohjan mukaan lasten tulisikin päästä kokemaan.

6 TUTKIMUKSEN EETTISYYS JA LUOTETTAVUUS

Seuraavaksi esittelen kuinka tutkimus on toteutettu eettisestä näkökulmasta ja kuinka tuloksien luotettavuutta on arvioitu. Kaikille tutkimuksen toteuttajille on laadittu eettinen ohjeistus tutkimuksen toteuttamiseen. Seuraavaksi käyn läpi kuinka eettinen ohjeistus on otettu huomioon tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Tutkimuksen luotettavuutta tulee aina arvioida ja esittelen kuinka tutkimuksen luotettavuus on arvioitu sekä millaiseen tulokseen arvioinnissa on päädytty.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on julkaissut hyvän tieteellisen käytännön yleiset eettiset periaatteet ihmisiin kohdistuvissa tieteissä vuonna 2019. Ohjeistuksessa tutkimus on määritelty järjestämälisen tutkimisen, tarkkailun ja kokeilun kautta saadun tiedon tuottamiseksi. Kaikilla tieteen aloille yhteistä on halu lisätä ymmärrystä itsestämme ja ympäröivästä maailmasta.

Yleisten eettisten periaatteiden mukaan tutkija kunnioittaa joka tilanteessa tutkittavien ihmisarvoa ja itsemääräämisoikeutta. Tutkija kunnioittaa perustuslain takaamia oikeuksia, aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä sekä luonnon monimuotoisuutta. Tutkimus toteutetaan niin, että siitä ei aiheudu ihmisille, yhteisölle tai muille tutkimuskohteille vahinkoa tai merkittäviä riskejä. (TENK 2019, 7.)

Tutkimusta suunnitellessa ja toteuttaessa ollaan noudatettu tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeita. Tutkimuksen pohjimmainen tarkoitus on ollut lisätä ymmärrystämme lapsen kokemuksesta koulun alusta Pitkälähdessä koulussa. Haastattelussa kunnioitettiin lasten ja huoltajien oikeuksia sekä ihmisarvoa. Lapsille kerrottiin mistä tutkimuksessa on kyse ja että heidän ei ole pakko vastata siihen, heiltä kysyttiin lupa haastatteluun osallistumisesta. Lapset saivat jättää vastaamatta halutessaan kysymyksiin tai vastata halutessaan en tiedä. Kaikkia lapsia kohdeltiin samanarvoisesti ja heidän taustatietoja ei kyselyt tarkemmin jotta se ei vaikuttaisi tutkimuksen tulokseen.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on määritellyt hyvät tieteellisten käytäntöjen perusteet. Tutkimuksen teossa noudatetaan yleistä huolellisuutta, tarkkuutta ja toimitaan rehellisesti. Tutkimusta toteuttaessa toimitaan avoimesti ja vastuullisesti. Toisten tutkijoiden työtä arvostetaan ja se huomioidaan asianmukaisesti. Viitattaessa toisiin tutkijoihin tehdään se asianmukaisesti ja kunnioittavasti. Tutkimuksessa kerättä aineistoa käsitellään ja säilötään sille asetettujen vaatimusten mukaisesti. Tutkimusta varten hankitaan tarvittavat tutkimusluvut. (TENK 2020.)

Tutkimusta tehdessä on noudatettu hyviä tieteellisen käytäntöjen perusteita. Tutkimusta on tehty avoimesti ja rehellisesti. Tutkimuksen kaikissa vaiheissa noudatettu ehdotonta huolellisuutta. Tutkimusta varten hankittiin tutkimuslupa (Liite 4). Aineistoa on käsitelty asianmukaisesti ja se on säilötty asianmukaisesti Pyörönkoulun holviin josta se hävitetään toukokuussa 2021.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan antamia tutkimuksen eettisiä periaatteita tulee noudattaa aina kaiken ikäisten kanssa. Tutkittaessa alaikäisiä tulee noudattaa neuvottelukunnan asettamia ohjeita koskien alaikäisten tutkimisen eettisyydestä. Alaikäisen tulee aina saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin huomioiden hänen kehitystason. Tieto tutkimuksesta tulee antaa tavalla jonka yksilö ymmärtää. Alle 15-vuotiaan tutkivan kohdalla ensisijaisesti luvan osallistua tutkimukseen antaa huoltaja. Alaikäisen tutkittavan itsemääräämisoikeutta ja vapaaehtoisuus periaatetta tulee kunnioittaa

joka tilanteessa. Tilanteessa jossa tutkimukseen osallistuminen ei ole alaikäisen edun tai tahdon mukaista tulee tutkijan keskeyttää tutkimus. (TENK 2019, 9-10.)

Tutkimuksessa haastateltiin alaikäisiä lapsia ja koko tutkimuksen ajan kunnioitettiin tieteellisen tutkimuksen eettisiä periaatteita. Ennen haastatteluja lapsien huoltajille lähetettiin tiedot, jossa kerrottiin tutkimuksesta ja haastattelusta (Liite 1). Lisäksi pyydettiin lupa haastatella heidän huollettavia. Haastattelulupa pyydettiin haastattelulupalomakkeella (Liite 2). Haastattelun aluksi tutkija esitteli itsensä ja kertoi tutkimuksesta. Lapselle kerrottiin miksi haastattelu tehdään ja mitä siinä tulee tapahtumaan. Esittelyn jälkeen lapselta kysyttiin lupa haastattelun tekemiseen. Kaikki lapset antoivat suostumuksensa haastattelun tekemiseen.

Tieteellisen tutkimuksen luotettavuus ja laatu tulee arvioida aina. Laadullisen tutkimus arvioiminen on paljon vaikeampaa kuin määrällisen tutkimuksen. Vaikeuden luotettavuuden arvioinnille aiheuttaa ihmisen epävakaus ja -johdonmukaisuus. Ihminen on elävä ja tunteva yksilö joka voi muuttaa ajatteluaan ja näkemyksiään ilman syytä. Luotettavuutta tutkimukselle muodostetaan perustelemalla kaikki tutkimuksen vaiheet, dokumentoimalla ja huomioimalla eettisyyden suunnittelusta tutkimuksen julkaisemiseen asti.

Laadulliselle tutkimukselle on asetettu neljä luotettavuuskriteeriä jotka tutkimuksen tulee täyttää. Arvioitavuus, tulkinnan ristiriidattomuus, luotettavuus tutkitun kannalta ja saturaatio. (Kananen 2010, 68-71.) Tutkimusta tehdessä on huomioitu tutkimuksen luotettavuus ja luotettavuuteen vaikuttavat kriteerit.

Tutkimuksen arvioitavuuden kannalta on tärkeää joka tilanteessa perustella tutkimus-, analysointi- ja tulkintamenetelmä valinta sekä sen syyt. Menetelmien valinta vaatii ennakkoon syventymistä erilaisiin menetelmiin jotta tutkimukseen voidaan valita siihen parhaiten sopivat menetelmät. (Kananen 2010, 69) Ennen tutkimusta tehtiin esiselvitystä sopivista tutkimusmenetelmistä ja sen pohjalta valittiin parhaiten sopivat menetelmät tutkimuksen toteuttamiseen. Menetelmien valinta on perusteltu tieteellisesti joka tutkimuksen osan välissä.

Laadullisessa tutkimuksessa aineiston analysoinnissa joudutaan käyttämään paljon tulkintaa ja tämän takia varsinkin aineiston ryhmittelyssä on paljon tulkinnan varaa. Tulosten kannalta tärkeintä analysoidessa aineistoa on tarkastella aineistoa aina tutkimuskysymyksen näkökulmasta. Tulkinnan ristiriidattomuutta voidaan lisätä niin että toinen tutkija päätyy samaan lopputulokseen kuin alkuperäinen tutkija. Sama lopputulos useammalla tutkijalla lisää tutkimuksen ristiriidattomuutta. (Kananen 2010, 70.) Tutkimusta on ollut suorittamassa vain yksi tutkija ja tutkimuksen lopputulosta ei ole toistaiseksi pyritty toistamaan toisen tutkijan toimesta. Aineistoa analysoidessa on aineistoa tarkasteltu tutkimuskysymyksen kautta.

Luotettavuus tutkittavan kannalta tarkoittaa sitä, että tutkittava kokee, että tutkija on tulkinnut hänen vastauksiaan todenmukaisesti. Paras tapa varmistaa luotettavuus tutkijan kannalta on luetuttaa aineisto ja aineistosta tehty tulkinta tutkittavalla. (Kananen 2010, 70.) Haastattelun lopuksi tein yhteenvedon kirjaamistani asioista lapselle ja varmistin lapselta, että onko hän tekemistäni kirjauksista samaa mieltä sekä kehotin häntä pyytämään halutessaan minua muuttamaan kirjauksia.

Saturaatio tutkimuksen luotettavuuden kriteerinä tarkoittaa riittävää havaintoyksiköiden määrää. Laadullisessa tutkimuksessa tarvittavaa havaintoyksiköiden määrää ei voida valmiiksi määritellä. Sopiva määrä tutkimuksen luotettavuuden kannalta on sellainen jolla saavutetaan kylläntymispiste. Kylläntymispiste tarkoittaa sitä pistettä missä havaintoyksiköiden lisääntyvä määrä ei tuota enää uusia tuloksia tutkimukseen. (Kananen 2010, 70.) Tutkimusta varten lähetettiin 18 lapselle kutsu osallistua haastattelututkimukseen. Seitsemän lasta huoltajineen ilmoittautui mukaan tutkimukseen. Lasten määrä tutkimuksen tulosten luotettavuuden kannalta voidaan nähdä hyväksi. Lasten kokemukset olivat hyvin samankaltaisia ja eriäviä kokemuksia oli hyvin vähän.

Luotettavuuskriteereiden kautta arviotuna tutkimus voidaan katsoa vastaavan varsin hyvin lapsen kokemusta koulun alusta Pitkälähdessä. Tutkimuksen kaikkien osien käyttäminen on perustelu tieteellisesti ja tutkimusta tehdessä on noudatettu eettisiä ohjeistuksia. Lapset ovat saaneet avoimesti kuvata omaa kokemustaan ja he ovat hyväksyneet kirjaukset todenmukaisiksi. Kaikki lapset osallistuivat tutkimukseen omasta tahdosta ja antoivat luvan tutkimuksen osallistumiseen.

Haastateltavien määrän voidaan katsoa olevan sopiva siihen, että tuloksia voidaan yleistää koskemaan Pitkälähdessä koulua. Lapsien määrä suhteessa koko koulun ensimmäisen luokan oppilaiden määrään on hyvä. Lasten kokemukset myös vastasivat pääasiallisesti toisiin ja eriäviä kokemuksia oli varsin vähän, tutkimuksen kylläntymispiste voidaan katsoa saavutetuksi varsin hyvin.

Kaikki lapset olivat samalta luokalta ja samasta koulusta. Siksi tutkimuksen tuloksia ei voida yleistää koskemaan muita kouluja. Kaikkia Pitkälähdessä koulun ensimmäisen luokan oppilaita ei haastateltu tutkimusta varten. Siksi on mahdollista että koulun sisällä löytyy erilaisia lasten kokemuksia joita tässä tutkimuksessa ei olla voitu huomioida.

7 POHDINTA

Haastattelun aihe syntyi omasta mielenkiinnosta lapsen osallisuuden ja kokemusten esille tuonnista. Esiselvityksessä selvisi, että lasten omia kokemuksia on selvitetty hyvin vähän. Pitkälahden koulun lapset valikoituvat haastateltavaksi lapsiksi koulun pienen koon ja sopivan sijainnin takia.

Haastatteluissa lasten kokemukset koulun alusta olivat pääsääntöisesti positiivisia ja luokassa vallitsi hyvä ryhmähenki. Koulun aloittaminen jännitti ennakkoon suurinta osaa lapsista mutta koulun vuoden edestä kokemus koulusta ja opiskelusta muuttui positiiviseksi sekä innostuneeksi.

Haastattelu antoi realistisen kuvan Pitkälahden ensimmäisen luokan oppilaiden kokemuksesta ensimmäisestä kouluvuodesta. Koulun aloittamien jännitti suurinta osaa lapsista, viisi seitsemästä kertoi koulun alun jännittäneen. Kaikki lapset kuitenkin kertoivat, että koulu vuosi on mennyt hyvin ja enää koulu ei jännitä. Lapset kuvailivat omaa luokkaansa kivaksi ja moni kuvasi parhaaksi jutuksi koulussa yhdessä tekemisen ja yhdessä nauramisen. Lasten vastauksista nousee esille kuinka luokan yhteishengellä on selkeä vaikutus lapsen kokemukseen koulun alusta.

Koulun aloittaminen jännittäminen on lasten kuvailemien kokemuksia mukaan hyvin yleistä. Jännittämisen aiheet ovat arkipäiväisiä ja normaaleja tilanteita, uudet tilanteet, ei tiedetä mitä tehdään. Kokemusten perusteella, olisi tulevaisuudessa tärkeä koulutuksen järjestäjän pohtia: kuinka koulun aloittamisen jännittämistä voisi vähentää. Kokemusten perusteella lapset kaipaisivat ennakkoon enemmän tietoa koulun arjesta ja käytänteistä.

Koulun ja esiopetuksen yhteistyötä olisikin hyvä tiivistää ja tarjota mahdollisuuksia lapsille tutustua kouluun sekä sen arkeen. Tutumpi päivä rakenne, toiminta ja henkilöstö vähentäisi lasten koulun alun jännittämistä. Voisiko esikoululaiset tutustua koulun arkeen muutamia päiviä tai viikkoja jo keväällä ennen koulun alkua. Ehkä osallistua koulun oppitunneille ja saada jo tutustua tulevaan opettajaan. Tärkeintä kuitenkin olisi kokemusten perusteella mahdollistaa lapsille kysyä ja tiedustella koulun arjesta sekä käytänteistä jo ennakkoon. Lapsille olisi hyvä luoda monenlaisia kanavia kysyä ja ihmetellä koulun arkea.

Pitkälahden koulun 1B luokalla on selkeästi lapsien kokemusten mukaan onnistuttu rakentamaan yhteisöllinen luokka. Kaikki lapset kertoivat saaneensa uusia kavereita vuoden aikana luokasta, tämä kokemus uusien kavereiden saannista kuvaa parhaiten sitä yhteisöllisyyttä mitä luokasta löytyy. Lapset kertoivat yhdessä tekemisen ja varsinkin hupsuttelun olevan parasta koulussa. Hupsuttelulla ja hauskanpidolla on tärkeä merkitys yhteisöllisyyden syntymiseen, luokan sisäinen hupsuttelu on selkeästi hitsannut ryhmää yhteen.

Perusopetuksen arvopohjan mukaan, jokaisella lapsella on oikeus kokemukseen tunteesta, että häntä kuunnellaan ja arvostetaan. Lisäksi lapsella on oikeus kokemuksen osallisuuden tunteesta ja tunteesta rakentaa ja vaikuttaa yhteisön toimintaan sekä hyvinvointiin. (Opetushallitus 2016a, 15.) Pitkälahdessa on lasten kokemusten perusteella onnistuttu luomaan yhteisöllinen ilmapiiri, jossa kaikki voivat olla kavereita keskenään ja arvostaa toisiaan. Haastattelujen aikana oli hienoa ymmärtää, kuinka hieno ja arvokas ilmapiiri Pitkälahden koulussa on onnistuttu luomaan.

Kolme lasta kertoi, että välillä luokassa on ollut ollut pientä kinaa, tilanteet ovat yleensä liittyneet toisten häiritsemiseen tai siihen, että ei ole otettu toista leikkiin. Lapset kertoivat, että aina kun koulussa on ollut kinaa tai riitelyä toisten kanssa on ne heti selvitetty ja pyydetty anteeksi. Nopea ja tasapuolinen puuttuminen jo pieniin riitoihin ja kinoisihin on luonut lapsille kokemuksen turvallisesta sekä yhteisöllisestä luokasta.

Kaikki lapset kertoivat, että opettaja on kiva ja parasta on, kun opettaja hupsuttelee. Kokemusten perusteella opettajan tavalla opettajaa ja ohjata luokkaa on iso merkitys lapsen kokemukselle koulusta. Luokanopettaja on onnistunut luomaan ilmapiirin jossa lapset viihtyvät ja nauttivat yhdessä tekemistä. Yhdessä nauraminen ja tekeminen korostuivat mukavina asioina koulussa.

Opettajan tapa olla osana ryhmää ja välillä hassutella, luo lapsille kokemuksen avoimesta sekä turvallisesta ilmapiiristä. Opettaja on puuttunut tuntien häiritsemiseen ja riitatilanteet hän on selvittänyt riidan osapuolten välillä tilanteiden jälkeen. Kaikkien riitatilanteiden jälkeen on pyydetty anteeksi. Anteeksi pyytäminen ja antaminen vahvistavat luokan yhteisöllisyyttä sekä turvallisuuden tunnetta.

Pitkälahden koulun arvoissa korostetaan yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta. Koulussa ei sallita kiusaamista missään muodossa. Lisäksi kiusaamiseen puututaan varhaisenpuuttumisen periaatteella sekä kiusaamistapausten välittömällä käsittelyllä. (Peda.net 2020b.) Lasten kokemukset osoittavat varhaisen puuttumisen merkityksen ja kiusaamistapausten käsittelyn tärkeyden. Lapsille on tärkeää että kiusaamistilanteet käsitellään ja selvitetään heti tapahtuman jälkeen. Tilanteiden nopea käsittely tuottaa lapselle turvallisuuden tunnetta ja mahdollistaa turvallisen yhteisön tunteen syntyvän.

Neljä lasta kertoi, että koulussa parasta on opiskelu. Matikka, liikunta, äidinkieli ja kuvaamataito olivat lasten mielestä parhaita aineita koulussa. Lasten kokemus opiskelun mukavuudesta kuvastaa opettajan onnistumista motivoivan ja kannustavan oppimisilmapiirin luonnissa. Uudet laskut, monipuoliset kuvaamataito työt ja videoiden katsominen olivat lasten mukaan mukavia asioita koulussa. Mukavat asiat lasten mielestä ovat monipuolisia ja opettaja on onnistunut löytämään luokalle sopivia tapoja innostua sekä oppia uutta. Opetussuunnitelman perusteiden mukaan koulussa tulisi käyttää monipuolisia työtapoja jotka tuovat iloa ja positiivisia oppimisen kokemuksia. Monipuoliset työtavat tukevat erilaisten lasten tapoja osoittaa osaamista ja mahdollistavat uusien taitojen oppimisen. (Opetushallitus 2016a, 29-30.) Luokan opettaja on lasten kokemusten pohjalta onnistunut luomaan innostavan ilmapiirin jossa erilaisilla työtavoilla mahdollistetaan jokaisen lapsen yksilöllinen ja monialainen oppiminen.

Oppilaan osallisuus nostetaan tärkeäksi arvoksi perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteissa. Oppilaan kokemus osallisuudesta ja mahdollisuudesta rakentaa yhteisön toimintaa sekä edistää sen hyvinvointia on määritelty arvopohjaksi perusopetukselle. Perusopetuksen perustehtävänä on mahdollistaa oppilaan yksilöllisen identiteetin luominen, oppilaana ja yhteisön jäsenenä sekä vahvistaa jokaisen oppilaan yhteisöllisyyttä. (Opetushallitus 2016a, 15-24.) Lapsien kuvailemien kokemusten perusteella Pitkälahden koulussa on onnistuttu edistämään lapsen osallisuutta ja tunnetta yhteisöön kuulumisesta. Kaikki lapset kertoivat saaneensa uusia ystäviä ja kolme lasta nosti parhaaksi asiaksi yhdessä tekemisen sekä nauramisen yhdessä. Nämä lasten kokemukset kuvaavat hienosti sitä yhteisön ja osallisuuden tunnetta joka on saatu luotua haastateltujen lasten keskuuteen.

Yksi lapsista kertoi, että poikien välillä on ollut välillä riitoja jotka on sovittu tilanteen jälkeen ja kaksi lasta kertoi, että pojat häiritsevät välillä höpsemällä oppitunteja. Pienet riidat jotka saadaan helposti selvitettyä ja välillä tunneilla höpsemisen on osa normaalia lasten toimintaa. Lasten kertomista kokemuksista nousi esille, että vain pojat riitelevät ja höpisevät tunneilla. Kokemuksista ei selvinnyt onko kyse siitä, että tietyt oppilaat jotka höpisevät tunneilla ovat sattumalta poikia vai liittyykö kokemus yleistyksenä siitä, että pojat riitelevät ja höpiset enemmän. Kokemusten perusteella on tehtävissä havainto, että vaikka luokka on yhteisöllinen on tyttöjen ja poikien välillä erottelua. Perusopetuksen yhtenä päätehtävän on kannustaa yhdenvertaisesti tyttöjä ja poikia sekä lisätä tietoa ja ymmärrystä sukupuolen moninaisuudesta (OPH 2016a, 18).

Kokemusten perusteella Pitkälähden koulussa olisi hyvä pyrkiä vahvemmin tasa-arvoisempaan ja sukupuolisensitiivisempää ilmapiiriin. Lapsien keskinäinen tapa jakaa luokka tyttöihin ja poikiin heikentää luokan yhteisöllisyyttä sekä lisää eriarvoisuutta. Koulun tehtävä on lisätä tietoa ja ymmärrystä sukupuolten moninaisuudesta ja korostaa jokaisen yksilöllisyyttä. Lapsen identiteetin ei tulisi olla sidottu sukupuoleen vaan jokaisen yksilöllisiin tarpeisiin ja vahvuuksiin.

Haastattelun lopuksi pyysin lapsia kertomaan mitä he muuttaisivat koulussa jos mikä vain olisi mahdollista. Neljä lasta ei osannut sanoa mitä muuttaisi ja yksi toivoi lisää välitunteja, toinen leikkimistä ja yksi, että pojat ei höpöttäisi tunneilla. Kokemusten perusteella koulussa on pääasiallisesti kaikki varsin hyvin, koska suurin osa lapsista ei osannut sanoa mitä haluisi muuttaa koulussa. Lapsen ajatus siitä, että hän ei tiedä miten muuttaa koulua kuvastaa hyvin sitä tilannetta, että koulussa on pääsääntöisesti kaikki hyvin. Toive leikkimisestä ja välitunneista kuvastaa sitä, että osa lapsista kokee tarvitsevansa enemmän vapaata tekemistä ja mahdollisuutta leikkiä toisten kanssa. Toive siitä, että pojat eivät höpöttäisi on asia joka koulun tulee tulevaisuudessa huomioida. Jokaiselle oppilaalle tulee tarjota rauha ja mahdollisuus opiskella.

Leikkiminen ja välituntien lisääminen toiveina voidaan nähdä yksilöllisinä eroina lasten välillä. Tulevaisuudessa koulun tulee tarkastella ja kehittää toimintaa niin että: kaikki lapset kokisivat välituntien ja leikkimisen suhteen tasapainoiseksi. Voisiko oppitunneista tehdä osalle lapsista leikin kautta lähestyttävämmäksi ja voisiko tuntiin tuoda toiminnallisempia sekä luovempia sisältöjä jotta välituntien mieluisan tekemisen tarve vähenisi?

Haastattelut antavat todellisen kuvan Pitkälähden koulun lasten kokemuksesta koulun alusta. Lasten määrä jotka osallistuivat haastatteluun suhteessa ensimmäisellä luokalla olevien lasten määrään on laadullisen tutkimuksen kriteereillä riittävä jotta haastatteluissa ilmi tulleita kokemuksia voidaan yleistää koskemaan koko Pitkälähden koulua. Koska kaikkia koulun ensimmäisen luokan oppilaat eivät ottaneet osaa haastatteluun on mahdollista, että joidenkin lasten kokemus on erilainen koulun alusta. Haastateltujen lasten määrän takia kuitenkin kokemuksia ei voida yleistää koskemaan muita peruskouluja.

Loppuyhteenvedonä kaikista lasten kokemuksista voidaan nähdä, että Pitkälähden koulussa on onnistuttu luomaan yhteisöllinen ja innostava oppimisilmapiiri. Tulevaisuudessa koulun tulisi kehittää toimintoja esikoulusta kouluun siirtymiseen niin, että lapsen ei tarvitsi jännittää koulun alkua. Koulusta tulisi tehdä tuttu ja turvallinen ympäristö jo ennen sinne siirtymistä. Lasten tulisi saada vielä

enemmän tietoa valmiiksi siitä mitä koulussa tehdään ja mitä siellä tapahtuu. Koulun olisi hyvä lisätä mahdollisuuksia tutustua kouluun, opiskeluun ja opettajaan jo ennen kouluun siirtymistä. Lapsille tulisi luoda monenlaisia kanavia joita kautta he voivat kysyä ja saada tietoa asioista jotka jännittävät koulun alussa.

Tulevaisuudessa olisi hyvä selvittää ja kehittää toiminta malleja joilla koulun alusta voitaisiin tehdä vähemmän jännittävää. Jännittämisen vähentäminen ennakkoon lisäisi lasten rohkeutta ja mielenkiintoa opiskeluun. Lapset uskaltautuisivat myös nopeammin kysymään ja oppimaan uutta heti kouluvuoden alussa.

Lisäisikö lapsen tiedon saannin tunnetta kirjeiden lähettäminen koululaisille, yhteiset tunnit koululaisten kanssa tai koululaisten tekemät videot koulusta? Vertaisilta saatu tieto on usein helpompi käsitellä ja ottaa vastaan. Koululaiset ovat myös oman elämänsä asiantuntijoita ja osaavat parhaiten kertoa, mistä itse olisivat tarvinneet enemmän tietoa ennen koulun alkua.

LÄHTEET

- AHONEN, Timo, LYYTINEN, Heikki, Lyytinen, Paula, PULKKINEN, Lea, RUOPPILA, Isto, NURMI, Jan-Erik 2014. Ihmisen psykologinen kehitys [verkkokirja] Jyväskylän PS-Kustannus. [Viitattu 2020-9-24] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-451-617-4>
- ANSALA, Anni ja ANSAMÄKI, Katri 2017. Lapsen siirtyminen koulumaailmaan. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden yksikkö. Pro gradu-tutkielma. [Viitattu 2020-9-17] Saatavissa: <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/101088/GRADU-1495005978.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- DUNDERFELT, Tony 2011. Elämänkaaripsykologia. 14. uudistettu painos. Helsinki:WSOYpro Oy
- FURMAN, Ben 2002. Perhosia vatsassa. Helsinki:Lyhytterapianinstituutti Oy
- HALINEN, Irmeli, HOTULAINEN, Risto, KAUPPINEN, Eija, NIILIVAARA, Päivi, RAAMI, Asta, VAINIKAINEN, Mari-Pauliina 2016. Ajattelun taidot ja oppiminen [verkkokirja]. Jyväskylä:PS-kustannus. [Viitattu 2020-8-27] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/978-952-451-795-9>
- HYVÄRINEN, Sirpa ja VILPPONEN, Minna 2010. Millainen on hyvä siirtymä esikoulusta kouluun. Etelä-järvenpää:Diakonia ammattikorkeakoulu, sosiaalialan koulutusohjelma. Opinnäytetyö. [Viitattu 2020-9-17] Saatavissa: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/15322/Hyvärinen_Sirpa_Vilpponen_Minna.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- KANANEN, 2010. Opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä:Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- KANANEN, Jyri 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä:Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- KAMK 2020. Kokemus ja käsitys [verkkopublication]. Kajaanin ammattikorkeakoulu. [Viitattu 2020-8-31] Saatavissa: <https://www.kamk.fi/fi/opari/Opinnaytetyopakki/Teoreettinen-materiaali/Tukimateriaali/Kokemus-ja-kasitys>
- KINNUNEN, Anu 2020. Osallisuus-yhteinen haaste ja mahdollisuus ohikiitävässä arjessa. Julkaisussa: KINNUNEN, Anna, WALDEN, Anne (toim.) Osallisuuden lähteillä- oivalluksia, menetelmiä ja välineitä osallisuuden vahvistamiseen. Kuopio: Savonia ammattikorkeakoulu. 1.painos. 7-12.
- KOIVULA, Merja, SIIPPAINEN, Anna, EEROLA-PENNANEN, Paula 2017. Valloittava varhaiskasvatus: oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia [verkkokirja]. Tampere: Vastapaino. [Viitattu 2020-9-14] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789517686532>
- KUNTALAKI 10.4.2015. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-9-1.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410>
- KYNGÄS, Helvi, VANHANEN, Liisa 1999. Sisällön analyysi [verkkopublication]. Hoitotiede. [Viitattu 2020-9-11] Saatavissa: https://peda.net/jyu/okl/ko/kl/djm/demo-3/materiaalit/kvsa:file/download/cbc6d1571e180d91eb814eb851a5f912ad27a870/Kyngas_Vanhanen_Sisallon_analyysi.pdf

MUUKKONEN, Tiina ja TULENSALO, Hanna 2004. Kohtaavaa lastensuojelua, Lapsikeskeisen lastensuojelun sosiaalityön tilannearvion käsikirja [verkkajulkaisu]. Helsingin kaupunki. [Viitattu 2020-9-17] Saatavissa: http://www.socca.fi/files/104/Lapsilahtoisien_tilannearvion_kasikirja.pdf

NUORISOLAKI. 21.6.2016/1285. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-9-1.] Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/laki/alkup/2016/20161285>

OPETUSHALLITUS 2016a. Perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet 2014. Helsinki: Next Print Oy.

OPETUSHALLITUS 2016b. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Tampere: Suomen yliopistopaino.

OPETUSHALLITUS 2018. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2018. Helsinki: Opetushallitus.

PEDA.NET 2020a. Luokat 1-2 (Pitkälahdenkoulu) [verkkajulkaisu]. Pyörön ja Pitkälahden koulu. [Viitattu 2020-8-31] Saatavissa: <https://peda.net/kuopio/p/pyoro/pitkalahti>

PEDA.NET 2020b. Pyörön koulu ja Pitkälahden koulu [verkkajulkaisu]. Pyörön ja Pitkälahden koulu. [Viitattu 2020-8-31] Saatavissa: <https://peda.net/kuopio/p/pyoro>

PEKKARINEN, Elina, SOINI, Anne, TUUKKANEN, Terhi ja VOGL, Susanne 2018. Lapsibarometri 2018 [verkkajulkaisu]. Lapsiasiavaltuutetun toimisto. [Viitattu 2020-9-17] Saatavissa: <http://www.lapsiasia.fi/aineistot/julkaisut/2018-5/lapsibarometri-2018/>

PERUSOPETUSLAKI. L 21.8.1998/628. Finlex. Lainsäädäntö. Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980628>

PUUSA, Anu, JUUTI, Pauli, AALTIO, Iris 2020 [verkkokirja]. Helsinki: Gaudeamus. [Viitattu 2020-1-10] Saatavissa: <https://www.ellibslibrary.com/book/9789523456167>

SAARANEN-KAUPPINEN, Anita, PUUSNIEKKA, Anna 2006a. Tutkimusongelmat [verkkajulkaisu]. KvaliMOTV. [Viitattu 2020-9-17] Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L2_3_1.html

SAARANEN-KAUPPINEN, Anita, PUUSNIEKKA, Anna 2006b. Teemahaastattelu [verkkajulkaisu]. KvaliMOTV. [Viitattu 2020-9-17] Saatavissa: https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

LAPSEN OIKEUKSIEN SOPIMUS. Sops. 60/1991. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-9-18] Saatavissa: <https://finlex.fi/fi/sopimukset/sopsteksti/1991/19910060#idp447049600>

TENK 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakkoarviointi Suomessa. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

TENK 2020. Hyvä tieteellinen käytäntö [verkkajulkaisu]. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. [Viitattu 2020-10-15.] Saatavissa: <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytanta-htk>

TOIKKANEN, Jarkko, VIRTANEN, Ira, 2018. Kokemuksen tutkimus 6 [verkkodokumentti]. Lapland university press. [Viitattu 2020-8-31] Saatavissa: https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/63420/Kokemuksen_tutkimus_VI_Toikkanen_Virtanen_pdf.pdf?sequence=1&isAllowed=y

TUOMI, Jouni, SARAJÄRVI, Anneli 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 10. uudistettu painos. Helsinki:Tammi

VARHAISKASVATUSLAKI. 13.7.2018/540. Finlex. Lainsäädäntö. [Viitattu 2020-8-25.] Saatavissa: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20180540#L1P3>

LIITE SAATEKIRJE

Lapsen kokemus koulun alusta-opinnäytetyö

Hei, sinä! Tarvitsen juuri sinun lapsesi kokemusta! Nyt voit vaikuttaa koulun tulevaisuuteen!

Olen viimeisen vuoden sosionomiopiskelija Savonia ammattikorkeakoulusta. Työskentelen myös Ylä-Pyörössä koulunkäynninohjaajana erityisopetuksessa, voi olla että olemme siksi jo tavanneet. Teen opinnäytetyö aiheesta lapsen kokemus koulun alusta ja tarvitsen siihen sinun lapsesi apua. Lapsesi on asiantuntija tässä aiheessä ja haluan kuulla juuri sinun lapsesi kokemuksen.

Haluaisin haastella lastasi viikolla 22 koulupäivän aikana. Haastattelu toteutetaan etäyhteyden avulla ja se vie noin 5-15min, luokan opettaja on luvannut että voin tehdä haastattelut tuntien aikana. Käytännössä luokan ohjaaja opastaa lapsen istumaan tietokoneelle ja minä haastattelen häntä omalta koululta käsin etäyhteydellä. Erityisesti olen kiinnostunut lapsen tarinasta kuinka ensimmäinen koulu vuosi on sujunut ja millaisen kokemuksen se on lapseen jättänyt. Haastattelu tilanteesta pyrin tekemään mahdollisimman avoimen ja kannustavan. Haastattelussa lapsi pääsee vastaamaan ennalta määriteltyihin kysymyksiin avoimen keskustelun ohessa.

En tallenna lapsestanne mitään tietoja. Vaikka en kerää mitään henkilötietoja voit käydä silti tutustumassa Savonian tietoturvaselosteen (linkki kirjeen lopussa). (SAVONIA 2020.) Haastattelua varten tarvitsen kuitenkin huoltajalta haastatteluluvan, täytähän ja palautat kouluun liitteenä olevan lupakaavakkeen jotta saan haastatella lastasi. Haastatteluluvat arkistoin asianmukaisesti Ylä-Pyörön kanslian holviin ja niitä säilytetään 1 vuosi, haastateltavien nimet eivät tule esille missään kohtaa valmista opinnäytetyötä.

Toivon että olette minuun yhteydessä kaikissa kysymyksissä ja ajatuksissa mitä opinnäytetyöni herättää. Keskustelen ja vastaan mieluusti kysymyksiinne liittyen opinnäytetyöhön.

Lopuksi kiitän paljon! Huippua että haluat tehdä yhdessä koulusta paremman paikan. Toivon että annatte lapselle luvan osallistua haastatteluun. Odotan innolla että pääsen kuulemaan ja tallentamaan lapsen kokemuksia!

Eetu Toivola

Sosionomi, Savonia-ammattikorkeakoulu

S-posti: eetu.toivola@edu.savonia.fi

Wilma: Pyörönkoulu, henkilökunta, Toivola Eetu (E.T)

P.S. Luultavasti myrskyjä onkin **vain siksi**, että niiden jälkeen saataisiin auringonnousu. – Muumipappa

(Savonian tietosuojaseloste <https://portal.savonia.fi/amk/fi/tutustu-savoniaan/tietosuoja>)

LIITE HAASTATTELULUPA

Lapsen kokemus koulun alusta- opinnäytetyö

Annan _____ luvan osallistua opinnäytetyötä

(Lapsen nimi)

varten tehtävään tutkimushaastatteluun Pitkälahden koulussa viikolla 22/2020

Päivämäärä:

Huoltajien allekirjoitukset (ja nimenselvennykset)

LIITE HAASTATTELURUNKO

Teemahaastattelurunko

Aluksi palataan hetkiin kun olit vielä esikoulussa, kuvailetko miltä koulu tuntui ja näytti mielestäsi?

Ensimmäiset koulupäivät, miltä ne tuntuivat?

Koulu vuosi alkaa olla loppuillaan, miltä mennyt koulu vuosi on tuntunut?

Mikä koulussa on parasta?

Jos voisit muuttaa mitä vain koulussa, mitä muuttaisit?

LIITE TUTKIMUSLUPA

KUOPIO

Kuopion kaupunki
Pyörön koulu
Pyörön koulun rehtori

Päätöspöytäkirja

13.5.2020

1 (4)
Tehtävä 13.00.00
Asianro 3972/2020

Lupa- ja ilmoitusasiat 1 § / 2020

Tutkimuslupa

Selostus ja perustelu	Eetu Toivola hakee tutkimuslupaa ammatillista opinnäytetyötä varten. Tutkimuksen nimi on Lapsen kokemus koulun aloittamisesta. Kuvailevassa tapaustutkimuksessa selvitetään teemahaastattelun avulla millaisia kokemuksia lapsilla on koulun alusta ja tuoda esille lasten ääntä. Lasten kokemusta tutkien saadaan tärkeää tietoa kuinka lapsi kokee koulun alun ja mitkä asiat siihen vaikuttavat.
Päätös	Myönnän tutkimusluvan
Toimivallan peruste	Hyvinvoinnin edistämisen sekä kasvun ja oppimisen palvelualueiden toimintasääntö 3 §
	Erja Kokkonen rehtori
	Asiakirja on allekirjoitettu koneellisesti Kuopion kaupungin asiantuntijajärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.
	Valmistelija Päivi Hulanmäki, puh. +358 17 18 4442 etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi
Liitteet	Tutkimuslupahakemus Saatekirje ja haastattelulupa Teemahaastattelurunko Työsuunnitelma Liite A Kuntalain mukainen oikaisuvaatimusohje
Tiedoksianto	Päätös on lähetetty Eetu Toivolalle postitse tiedoksi 13.5.2020.

LIITE ESIMERKKI AINEISTON ANALYYSISTÄ

Esimerkki aineiston analyysistä

Pelkistäminen	Ryhmittely	Abstrahointi	Yläkategoria	Yhdistävä kategoria
Alkuperäiset ilmaisut <i>"Jännittäviä koska mikään ei ole tuttua, kaikki uutta"</i> <i>"Koulu vaikutti tylsältä"</i> <i>"Koulu näytti kivalta mutta jännitti koska ei tiennyt millainen opettaja on"</i> <i>"Koulu jännitti koska ei tiedä mitä siellä tapahtuu ja uudet paikat jännittää aina ensimmäisellä kerralla"</i> <i>"Koulu näytti oudolta ja jännitti koska en tiedä osaanko tehdä tehtäviä"</i> <i>"Koulu tuntui vaikealta koska ei tiedä tuleeko paljon läksyjä"</i> <i>"Kivalta, kiva</i>	Pelkistetyt ilmaisut Jännitys, kaikki uutta Opiskelu tylsää Jännitys, epätietoisuus opettajasta Jännitys, uudet asiat ja paikat Jännitys, epätietoisuus tehtävistä Jännitys, epätietoisuus kotitehtävien määrästä Kivalta	Alakategoria Epätietoisuus, uudet paikat Epätietoisuus, uudet ihmiset Epätietoisuus, arjesta Jännitys Tylsää Kivaa	Epätietoisuus Jännitys	Tiedon puute